

**ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ І
ПІДПРИЄМНИЦТВА
КАФЕДРА ПІДПРИЄМНИЦТВА ТОРГІВЛІ ТА БІРЖОВОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**на тему: «СУЧАСНІ ПІДХОДИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ
ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВ»**

на здобуття освітнього ступеня **бакалавра**
зі спеціальності **076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність**
освітньо-професійної програми **Підприємництво , торгівля та біржова
діяльність**

*Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання
на відповідне джерело*

_____ (підпис)

Владислав ГОРОД

Виконав:	здобувач вищої освіти Владислав ГОРОД
Керівник:	д.ф., доцент кафедри ПТБД Марина МАРТИНЕНКО
Рецензент:	к.е.н., доцент кафедри менеджменту Людмила ПАРІЙ

Київ 2024

**ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Навчально-науковий інститут менеджменту і підприємництва

Кафедра Підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Ступінь вищої освіти бакалавр

Спеціальність 076 Підприємство, торгівля та біржова діяльність

Освітньо-професійна програма Підприємство, торгівля та біржова діяльність

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності

_____ Оксана ЗГУРСЬКА

« ____ » _____ 2024 р.

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ**

ГОРОДА Владислава Олександровича

1. Тема кваліфікаційної роботи: Сучасні підходи управління грошовими потоками підприємств

керівник кваліфікаційної роботи Марина Мартиненко, д.ф.,

затверджені наказом Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій від «27» лютого 2024 р. № 36.

2. Строк подання кваліфікаційної роботи «04» червня 2024 р.

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи: законодавчі та нормативні акти України; офіційні дані Державної служби статистики України; нормативні документи, що регулюють діяльність підприємств; наукова та навчальна література; періодичні видання; офіційна звітність ТОВ «Перечинська швейна фабрика».

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Розділ 1. Теоретичні основи управління та аналізу грошовими потоками підприємства

2. Розділ 2. Аналіз і управління грошовими потоками ТОВ «Перечинська швейна фабрика».

3. Розділ 3. Вдосконалення управління грошовими потоками ТОВ «Перечинська швейна фабрика».

5. Перелік ілюстративного матеріалу: презентація

6. Дата видачі завдання «24» лютого 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Складання плану кваліфікаційної роботи. Вивчення літератури, підбір наукових та навчальних матеріалів.	28.02.2024	Виконано
2	Підготовка вступу і першого розділу	13.03.2024	Виконано
3	Підготовка другого розділу	13.04.2024	Виконано
4	Підготовка третього розділу	03.05.2024	Виконано
5	Підготовка висновків та пропозицій	05.05.2024	Виконано
6	Систематизація використаних під час дослідження джерел	23.05.2024	Виконано
7	Подання роботи для перевірки на академічний плагіат	24.05.2024	Виконано
8	Оформлення та представлення роботи на кафедрі	30.05.2024	Виконано
9	Написання відзиву науковим керівником	31.05.2024	Виконано
10	Зовнішнє рецензування	03.06.2024	Виконано
11	Підготовка доповіді, презентації та ілюстративного матеріалу	04.06.2024	Виконано
12	Попередній захист	04.06.2024	Виконано
13	Захист кваліфікаційної роботи бакалавра	20.06.2024	Виконано

Здобувач вищої освіти

_____ (підпис)

Владислав ГОРОД

Керівник

кваліфікаційної роботи

_____ (підпис)

Марина МАРТИНЕНКО

РЕФЕРАТ

Текстова частина кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавра: 89 стор., 14 рис., 26 табл., 71 джерело.

Мета роботи – пропозиції щодо управління грошовими потоками підприємства, що сприятиме підвищенню ефективності його діяльності.

Об'єкт дослідження – процес управління грошовими потоками в ТОВ «Перечинська Швейна фабрика»

Предмет дослідження – організація ефективного управління грошовими потоками на підприємстві

Короткий зміст роботи:

Кваліфікаційна робота присвячена управління грошовими потоками в ТОВ «Перечинська Швейна фабрика». Розкрито сутність та економічне значення грошових потоків підприємств та показати їх місце в управлінні фінансами. Визначено основні види та принципи управління грошовими потоками. Охарактеризовано процес аналізу грошових потоків основи їх контролю та планування на підприємствах. Здійснено організаційно-економічну характеристику підприємства. Проаналізовано склад та структуру грошових потоків ТОВ «Перечинська швейна фабрика», та висвітлено алгоритм оцінки ефективності управління грошовими потоками. Проаналізовано заходи вдосконалення управління грошовими потоками ТОВ «Перечинська швейна фабрика». Обґрунтовано впровадження контролінгу грошових потоків на підприємстві

КЛЮЧОВІ СЛОВА: грошові потоки, управління грошовими потоками, фінансові цілі, активи підприємства, контролінг грошових потоків.

ABSTRACT

The text part of the qualifying work for obtaining a bachelor's degree: 89 pages, 14 figures, 26 tables, 71 sources.

The purpose of the work is to make proposals for the management of the company's cash balances, which will contribute to increasing the efficiency of its activities.

The object of the study is the cash flow management process at Perechynska Sewing Factory LLC.

The subject of the study is the organization of effective management of cash flows at the enterprise

Summary of the work:

The qualification work is devoted to the management of cash flows in "Perechynska Sewing Factory" LLC. The essence and economic significance of cash flows of enterprises are revealed and their place in financial management is shown. The main types and principles of cash flow management are defined. The process of analyzing cash flows, the basis of their control and planning at enterprises is characterized. The organizational and economic characteristics of the enterprise were carried out. The composition and structure of cash flows of "Perechynska Shveyrna Fabrika" LLC is analyzed, and the algorithm for evaluating the effectiveness of cash flow management is highlighted. Measures to improve cash flow management of Perechynska Sewing Factory LLC were analyzed. The implementation of controlling cash flows at the enterprise is substantiated

KEY WORDS: cash flows, cash flow management, financial goals, enterprise assets, cash flow controlling.

**ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Навчально-науковий інститут менеджменту та підприємництва

**ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
на здобуття освітнього ступеня бакалавра**

Направляється здобувач(ка) Город В.О. до захисту кваліфікаційної роботи
(прізвище та ініціали)
за спеціальністю 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
(код, найменування спеціальності)
освітньо-професійної програми Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
(назва)
на тему: «Сучасні підходи управління грошовими потоками підприємств»

Кваліфікаційна робота і рецензія додаються.

Директор ННІ _____

(підпис)

Сергій ФЕДЮНІН

(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Висновок керівника кваліфікаційної роботи

Здобувач(ка) Город В.О. виконав дослідження на достатньому рівні. Розкрив тематику дослідження, досягнув поставленої мети та надав ґрунтовні пропозиції щодо сучасних підходів управління грошовими потоками підприємств

Все це дозволяє оцінити виконану кваліфікаційну роботу здобувача(ки)
_____ на оцінку «_____» та присвоїти йому(їй) кваліфікацію
_____.

Керівник кваліфікаційної роботи _____

(підпис)

(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

«_____» _____ 20__ року

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу

Кваліфікаційна робота розглянута. Здобувач(ка) Город В.О. допускається до захисту даної роботи в Екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедру _____

(назва)

(підпис)

(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ТА АНАЛІЗУ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1. Суть та економічне значення грошових потоків підприємств	8
1.2. Види та принципи управління грошовими потоками	19
1.3. Аналіз грошових потоків, основи їх контролю та планування.	29
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ І УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ТОВ «ПЕРЕЧИНСЬКА ШВЕЙНА ФАБРИКА»	37
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства ТОВ «Перечинська швейна фабрика	37
2.2. Аналіз складу та структури грошових потоків ТОВ «Перечинська швейна фабрика»	43
2.3. Оцінка ефективності управління грошовими потоками в ТОВ «Перечинська швейна фабрика»	46
РОЗДІЛ 3 ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ТОВ «ПЕРЕЧИНСЬКА ШВЕЙНА ФАБРИКА»	53
3.1. Аналіз заходів вдосконалення управління грошовими потоками ТОВ «Перечинська швейна фабрика»	53
3.2. Впровадження контролінгу грошових потоків на підприємстві	67
ВИСНОВКИ	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	

ВСТУП

Проведена економічна реформа і перехід до ринкових механізмів функціонування економіки України, органічне включення її в процеси світового господарювання, вимагають корінного перегляду всієї сукупності економічних важелів, які використовуються в системі управління. Перехід від прямих адміністративних методів впливу до непрямих, заснованих на ринкових механізмах і взаємозв'язках, має потребу в поглибленому теоретичному осмисленні широкого кола проблем, включаючи мотиваційний аспект господарської діяльності економічних суб'єктів, об'єктивні закономірності формування і використання доходів цих суб'єктів.

В умовах високої динамічності внутрішнього та зовнішнього середовища функціонування українських підприємств, зменшення рівня їх платоспроможності та фінансової стійкості, актуальною є проблема незбалансованості та нерівномірності грошових потоків. Економіко-правовим наслідком є неплатоспроможність та банкрутство значної кількості вітчизняних підприємств.

Від ефективності управління грошовими потоками підприємств залежать їх можливості по досягненню поточних фінансових цілей, забезпеченню платоспроможності, фінансової стійкості та рівноваги у довгостроковій перспективі. Згідно сучасної наукової парадигми корпоративних фінансів, грошові потоки є одним із ключових факторів формування вартості підприємства. Чим більшим буде обсяг грошових потоків, генерованих у майбутньому активами підприємства, тим більшою буде його сьогоднішня ринкова вартість. Максимізація ринкової вартості підприємств сьогодні є стратегічною метою фінансового менеджменту підприємства.

Питання управління грошовими потоками висвітлені у працях таких зарубіжних науковців та фінансистів-практиків, як: Ф. Аль-Тхані, О. Гутова, А. Болотова, Ю. Брігхем, Р. Брейлі, Дж. Ван Хорн, І. Гуляєв, П. Дрейк, М.

Ерхардт, О. Єзерська, О. Еменов, В. Ковальов, Н. Кельчевська, Л. Лозовський, І. Лукасевич, Т. Мерна, Е. Пічугін,и М. Покровський, Г. Савицька, С. Сіроткін, Е. Сорокіна, Д. Теннет, Н. Хахонова, М. Чікарова, Ф. Фабоцці, П. Фернандес та ін.

Серед вітчизняних науковців, які досліджували окремі аспекти управління грошовими потоками підприємств, можна виділити праці таких науковців як: О. Базилінська, Т. Белопольська, М. Білик, І. Бланк, Е. Виноградова, В. Гриньова, Ю. Жежель, С . Каламбет, Л. Коваленко, Г. Ковальчук, К. Крічевець, А. Ластовенко, Л. Лігоненко, І. Маркіна, Н. Мірко, Є. Мних, О. Олійник, Л. Ремньова, Г. Рогов, Г. Ситник, Г. Старостенко, М. Стецько, Н. Перловська, А. Поддєрьогін, О. Терещенко, В. Харченко, Т. Хлевицька, М. Федішин, А. Якімова, Л. Яструбецька, В. Ясишена та ін.

Метою кваліфікаційної бакалаврської роботи є пропозиції щодо управління грошовими поками підприємства, що сприятиме підвищенню ефективності його діяльності.

Для досягнення поставленої мети було визначено та вирішено такі завдання:

- розкрито сутність та економічне значення грошових потоків підприємств та показати їх місце в управлінні фінансами;
- визначено основні види та принципи управління грошовими потоками;
- охарактеризовано процес аналізу грошових потоків основи їх контролю та планування на підприємствах;
- здійснено організаційно-економічну характеристику підприємства ТОВ «Перечинська швейна фабрика
- проаналізовано склад та структуру грошових потоків ТОВ «Перечинська швейна фабрика»;
- висвітлено алгоритм оцінки ефективності управління грошовими потоками в ТОВ «Перечинська Швейна фабрика»;
- проаналізовано заходи вдосконалення управління грошовими

потоками ТОВ «Перечинська швейна фабрика»

- обґрунтовано впровадження контролінгу грошових потоків на підприємстві

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є комплексний підхід, діалектичний метод наукового пізнання, фундаментальні наукові праці та розробки вітчизняних і зарубіжних вчених у теорії управління грошовими потоками підприємства. Для реалізації поставлених у роботі завдань було використано такі методи дослідження: дедукції – при побудові структури роботи в логічному взаємозв'язку і вивченні предмета загалом, єдності та взаємозалежності його окремих складових частин; індукції – при формуванні загальних висновків до проведеного дослідження; абстрактно-логічний та синтезу – при уточненні тлумачень категоріального інструментарію обраної теми дослідження; табличний та графічний – для аналізу та оцінки інформації та інші методи дослідження економічних процесів і явищ.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ТА АНАЛІЗУ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Суть та економічне значення грошових потоків підприємств

Питання визначення економічної природи грошових потоків є надзвичайно важливим як в теоретичному, так і в практичному аспектах, оскільки сформовані підходи щодо трактування сутності грошових потоків у подальшому будуть визначати фундаментальні основи їх управління. Крім цього досі актуальним залишається питання визначення місця та ролі грошових потоків в управлінні фінансами підприємства з метою удосконалення діючої системи.

Як свідчать фінансова теорія і практика сьогодення єдиного підходу до визначення економічної сутності дефініції «грошовий потік підприємства» у вітчизняній та зарубіжній науці не існує й досі, оскільки й нині триває полеміка серед науковців та практиків щодо розуміння економічної природи цієї дефініції. (табл. 1.1)

Таблиця 1.1

Визначення поняття «грошові потоки»

Автор	Визначення поняття
<i>у вітчизняній літературі</i>	
Кірейцев Г.Г. [28]	Грошовий потік як об'єкт фінансового менеджменту є сукупністю розподілених у часі надходжень і витрат грошових коштів, які пов'язані з діяльністю суб'єкта господарювання
Берест М. М. [15]	Грошовий потік – це сукупність розподілених у часі надходжень і виплат грошових коштів, що генеруються у процесі здійснення господарської діяльності підприємства
Бланк І. А. [5]	Грошовий потік – це сукупність розподілених по інтервалах періоду часу надходжень і виплат грошових коштів, що генеруються його господарською діяльністю, рух яких пов'язаний з факторами часу, ризику й ліквідності.
Верба В.А. [28]	Грошовий потік – різниця між кількістю отриманих і витрачених грошей

Продовження табл.1.1

Говорушко Т.А. [28]	Грошовий потік підприємства являє собою сукупність розподілених у часі надходжень і виплат коштів, генерованих його господарською діяльністю
Поддєрьогін А.М. [43]	Грошовий потік – сукупність послідовно розподілених у часі подій, які пов'язані з відокремленим та логічно завершеним фактом зміни власника грошових ресурсів через виконання зобов'язань між економічними агентами (суб'єктами господарювання, державою, домогосподарствами, міжнародними організаціями)
Лігоненко Л.О. [32]	Грошові потоки – це система розподілених в часі надходжень та видатків грошових коштів, що генеруються його господарською діяльністю і супроводжують рух вартості, виступаючи зовнішньою ознакою функціонування підприємства.
Коваленко Л.О., Ремньова Л.М. [28]	Грошові потоки – це надходження та вибуття грошових коштів та їх еквівалентів у результаті виробничо- господарської діяльності підприємств.
Бочаров В.В. [14]	Грошовий потік включає в себе різні види потоків, обслуговуючих господарську діяльність, він показує рух всіх грошових коштів, які не враховуються при розрахунку прибутку: капітальні вкладення, штрафи, податок на прибуток, боргові виплати кредиторам, позичкові та авансові кошти.
Мних Є.В. [36]	Грошовий потік – сукупність розподілених у часі надходжень і виплат коштів, які генеруються його господарською діяльністю
Загородній А. Г. [15]	Грошовий потік – надходження (додатний грошовий потік) і витрачання (від'ємний грошовий потік) коштів у процесі здійснення господарської діяльності підприємства
Стащук О.В., Хандучка А.М. [62]	Грошовий потік підприємства є сукупністю розподілених у часі надходжень і витрат грошових коштів, рух яких є одним з головних об'єктів управління, пов'язаний з чинниками ліквідності та ризику, впливає на рух активів та капіталу підприємства, характеризується відносним розміром, напрямком і часом.
<i>у зарубіжній літературі</i>	
Брігхем Е. Ф. [62]	Грошовий потік: фактичні чисті грошові кошти, які приходять у фірму (чи витрачаються нею) протягом певного періоду
Коллас Б. Рішар Ж. [63]	Грошові потоки – різниця між отриманими та виплаченими грошовими коштами за певний період часу.
Оксфордський тлумачний словник [62]	Грошові потоки – це сума наявних коштів, отриманих чи виплачених підприємством, які часто аналізуються за різними статтями. План руху коштів встановлює всі очікувані в даному періоді платежі та надходження.
Бернстайн Л.А. [72]	Твердження «потоки грошових коштів» саме по собі не має відповідного пояснення, тому воно є незмістовним.
Райс Т. Койлі Б. [68]	Індикатор кредитоспроможності та платоспроможності будь-якого з суб'єктів господарювання, що оцінює спроможність підприємства генерувати додаткові обсяги грошових засобів для погашення зобов'язань за отриманими позиками
Ван Хорн Дж. К [70]	Рух грошових потоків фірми представляє собою постійний, безперервний процес

Проте актуальною є розробка цілісної парадигми розуміння сутності грошових потоків підприємства, яка б інтегровано включала в себе усі їхні властивості. Також варто зазначити, що у динамічних умовах внутрішнього та зовнішнього середовища функціонування підприємств та появи інноваційних методів та інструментів системи фінансового управління потребує удосконалення адаптації до діючих економічних реалій та потреб практики.

Концепція грошових потоків виникла у 50–60 роках ХХ століття. Ця концепція передбачає формування уявлення про підприємство як про сукупність притоків і відтоків грошових коштів, що чергуються.

В основі концепції лежить логічне припущення про те, що з будь-якою фінансовою операцією може бути асоційований певний грошовий потік, тобто сукупність розподілених у часі виплат та надходжень грошових коштів, що виникають внаслідок прийняття управлінських рішень в рамках операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Як справедливо зазначають Ф. Фабоцці та П. Дрейк, немає специфічної вичерпної дефініції грошових потоків, оскільки під ним маються на увазі як притоки грошових коштів, так і їх відтоки та різниця між ними, що є чистим грошовим потоком [53].

Суто на семантичному рівні грошовий потік – це кількісне вираження грошей, що їх має суб'єкт господарювання у конкретний момент часу, для інвестора – це очікуваний майбутній дохід від інвестицій, з позиції керівників підприємств грошовим потоком є план майбутнього руху грошових засобів та ін. У кожному випадку динаміка руху грошових коштів підприємства є безперервним процесом і створює грошовий потік. Проте даний підхід щодо розуміння сутності грошових потоків є надто фрагментарним і не дозволяє відобразити всі сторони цього явища.

Багатовекторне розуміння сутності грошових потоків обумовлене тим, що оскільки вони складають вартісну основу корпоративних економічних відносин, то мають зв'язок фактично з усіма економічними процесами будь-

якого підприємства. Крім того вони суттєво впливають на кінцеві результати господарської діяльності підприємств, детермінують рівень їх платоспроможності та фінансової рівноваги. На підставі науково–практичної літератури з питань корпоративних фінансів можна виокремити 3 підходи щодо розуміння сутності грошових потоків підприємств: статичний, динамічний та агрегований (рис.1.1).

Кожен із зазначених підходів розкриває сутність грошових потоків з погляду врахування специфічних характеристик, якими володіють грошові потоки підприємства.

Прихильники статичного підходу трактують грошовий потік з позиції його впливу на залишок грошових коштів на рахунках підприємства та визначають його як чистий рух грошових коштів за період. Зокрема, в інтернет–енциклопедії Investopedia грошовий потік підприємства ототожнюється з чистим грошовим потоком та розглядається як чиста сума грошей і грошових еквівалентів, що надходить на підприємство та виходить з нього. При цьому позитивний грошовий потік показує, що ліквідні активи компанії зростають, дозволяючи врегулювати борги, реінвестувати в бізнес, повернути гроші акціонерам, оплатити витрати і забезпечити захист від майбутніх фінансових проблем, негативний грошовий потік показує, що ліквідні активи компанії скорочуються [64].

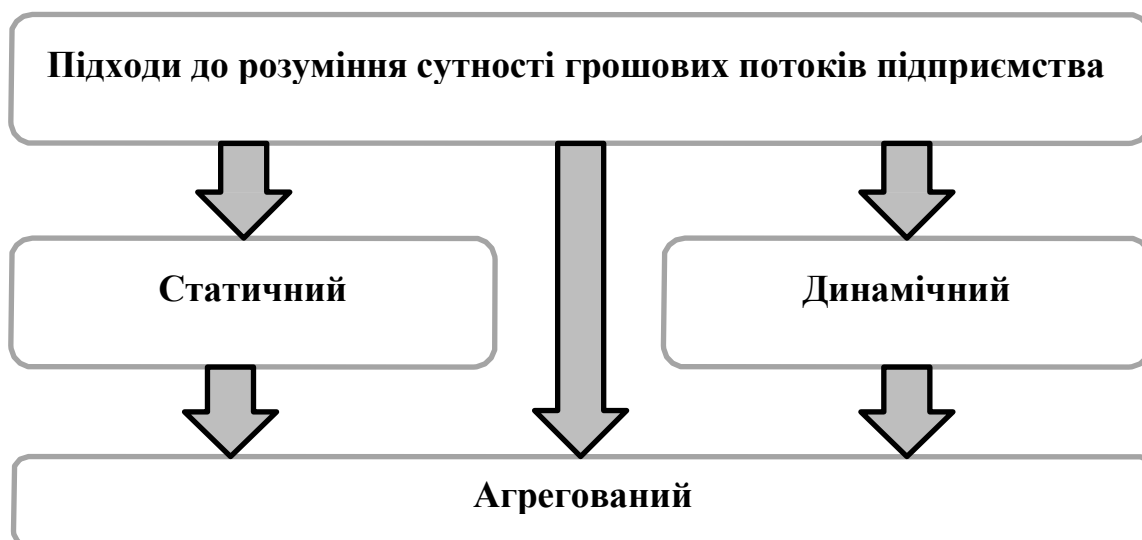

Рис.1.1. Підходи щодо трактування сутності грошових потоків підприємства

Фактично в даному визначенні грошовий потік повністю ототожнюється з чистим грошовим потоком підприємства, що не є коректним, оскільки дефініція «грошовий потік» є більш широкою.

В рамках статичного підходу до розуміння сутності грошових потоків існують також інші погляди, зокрема на думку М. Покровського [58], грошовий потік – це результат господарської діяльності, що виражається в надходженні, розподілі і використанні грошових коштів, який залежить від багатофакторного внутрішнього і зовнішнього середовища господарюючого суб'єкта. Проте як бачимо з даного визначення грошовий потік в такій інтерпретації може бути асоційованим із прибутком підприємства, який також є результатом господарської діяльності підприємства.

Як зазначає Д. Теннет прибуток і грошові кошти – це дві великі різниці, оскільки доходи і витрати, на основі яких визначається прибуток, визнаються в момент постачання товарів чи надання послуг, в той час як надходження чи виплати грошових коштів визнаються в момент здійснення їх перерахування. Часовий проміжок часу між моментами визнання подій для цілей визначення прибутку і наявності грошових коштів може бути значним [71, с.196].

В інтернет-енциклопедії Investopedia, чистий грошовий потік відрізняється від чистого прибутку, що включає дебіторську заборгованість та інші складові, по яких платежі насправді не були отримані. Грошовий потік використовується для оцінки якості доходу компанії, показує на скільки вона є ліквідною та може показувати на скільки залишається платоспроможною.

В контексті визначення різниці між грошовим потоком і прибутком підприємства думка Ю. Бріггема та М. Ерхардта є також слушною, вони зазначають, що грошовий потік підприємства зазвичай відрізняється від його прибутку, який відображений в балансі, оскільки деякі види доходів і витрат відображених в звіті про фінансові результати не призводять до реальної виплати грошових коштів в звітному періоді.

При цьому Ю. Бріггем та М. Ерхардт пропонують розраховувати

чистий грошовий потік як чистий прибуток «мінус» не грошові доходи «плюс» не грошові витрати. Під не грошовими витратами розуміють амортизацію матеріальних та нематеріальних активів та відстрочені податкові зобов'язання. Разом з цим деякі складові чистого прибутку можуть бути відображені, проте не отримані у грошовій формі впродовж звітного періоду [9, с.73–74].

У деяких нормативно–правових актах України зустрічається визначення чистого грошового потоку, зокрема у Наказі Державної комісії України із запасів корисних копалин «Про затвердження Положення про порядок розробки та обґрунтування кондицій на мінеральну сировину для підрахунку запасів твердих корисних копалин у надрах» [44], чистий грошовий потік (потік готівки) – різниця (сальдо) між притоками і відтоками грошових коштів від операційної та інвестиційної діяльності під час передбачуваної реалізації інвестиційного проекту.

Наказ Міністерства економіки України «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення бізнес–плану підприємств» [45] грошовий потік від поточної господарської (інвестиційної, фінансової) діяльності являє собою суму надлишку (нестачі) коштів, отриманих у результаті зіставлення надходжень і відрахувань коштів у процесі операційної (інвестиційної, фінансової) діяльності.

Трактування грошових потоків як залишку грошових коштів знаходимо і у праці Д. Теннета [65,с.11], де зазначено, що обсяг грошових коштів, необхідних підприємству залежить від ступеня прогнозованості як надходжень в результаті господарської діяльності, так і виплат постачальникам і працівникам. Грошовий потік на думку Д. Теннета – це такі надходження грошових коштів, які дозволяють компанії задовольняти попит на них.

Альтернативою є наявність зовнішніх інвесторів, які готові фінансувати нестачу грошових коштів, проте, щоби залучити зовнішні інвестиції підприємство повинно продемонструвати можливості досягнення

позитивного грошового потоку, що дозволить виплачувати відсотки і в кінцевому випадку повернути інвестовані кошти [51, с.11]. Для наочної демонстрації розглянемо рис.1.2

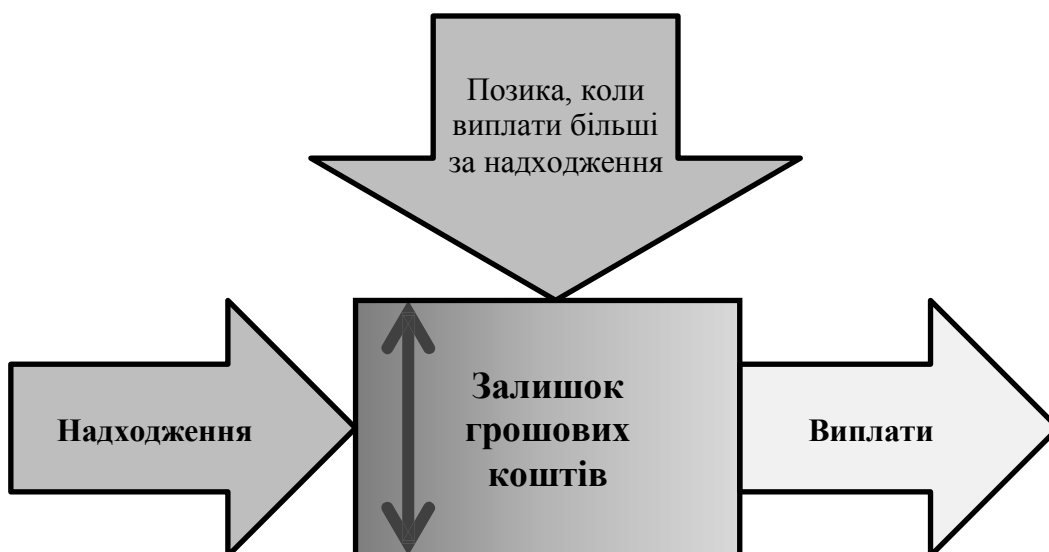

Рис.1.2. Грошові кошти і потік грошових коштів [40, с.11]

Професор з фінансового менеджменту П. Фернадеса у загальному розумінні визначає, що грошовий потік є різницею між притоками і відтоками грошових коштів, тобто коли гроші, які надходять у компанію є більшими ніж ті, що виходять з неї, при цьому зауважує, що підприємство працює краще та генерує прибуток для акціонерів, коли грошові потоки зростають. Він зазначає, що як правило для характеристики цього процесу використовуються чотири дефініції грошових потоків: (рис.1.3) [49]

Отже, в рамках статичного підходу грошовий потік – це вільний залишок грошових коштів на конкретний момент часу, який не може ототожнюватися з потоком (оборотом, рухом), оскільки потік означає рух. При цьому обсяг грошових потоків може характеризуватися такими показниками, як обсяг коштів, що надійшли, та обсяг витрачених коштів.

Як бачимо з наведених вище дефініцій базовими категоріями, що характеризують грошовий потік у рамках статичного підходу є: «залишок грошових коштів на конкретний момент часу», «чистий рух коштів», «чистий грошовий потік». На динамічному рівні грошовий потік являє собою рух грошових коштів у двох формах: у формі плану майбутнього руху грошових

коштів підприємства у часі, або звіту про їх рух у попередніх періодах.

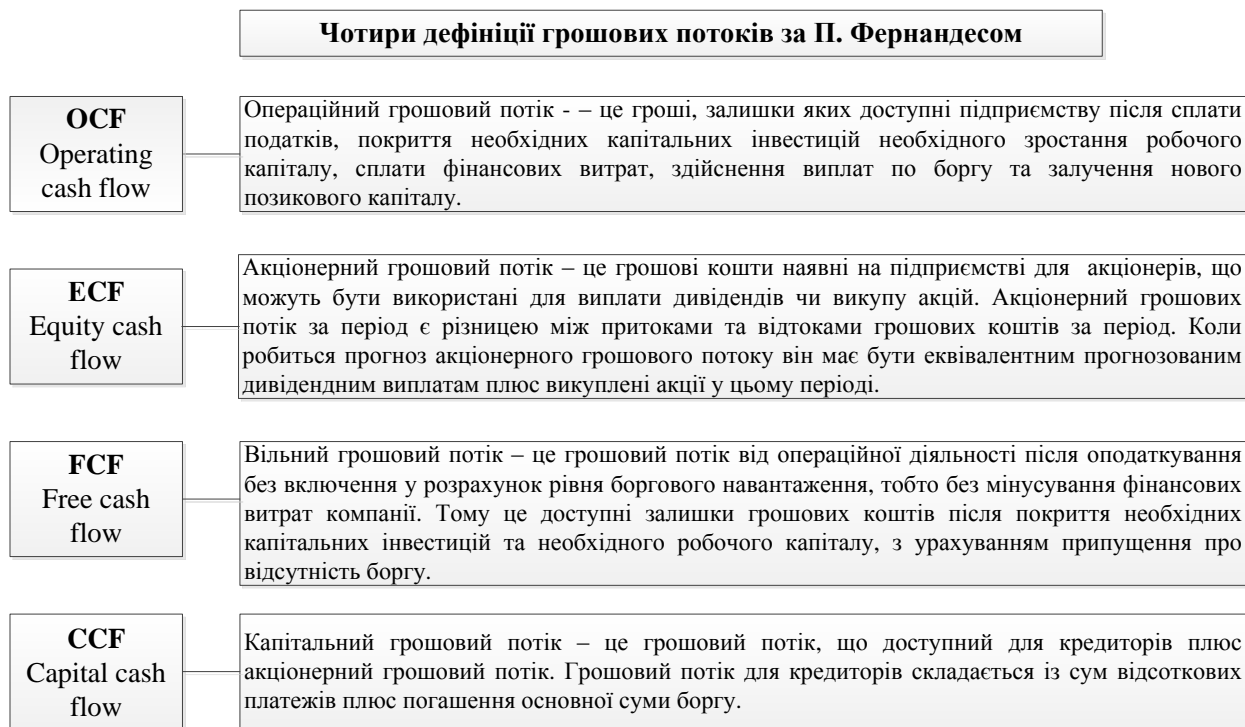

Рис.1.3. Дефініції грошових потоків за П. Фернадесом [49]

Категорія «грошовий потік підприємства» є агрегованою, оскільки включає численні види грошових потоків, що генеруються на підприємстві та обслуговують його господарську діяльність. Слід зазначити, що на кожному конкретному підприємстві є свій «унікальний грошовий потік». Він залежить від специфіки діяльності кожного суб'єкта господарювання: від сфери функціонування, рівня забезпечення виробництва, обсягу товарообороту, чисельності працівників, виду діяльності, податкової політики, розрахункової дисципліни тощо.

З метою чіткої детермінації окремих структурних компонентів грошового потоку та формування однозначного трактування цих категорій, надходження грошових засобів можна вважати позитивним (вхідним, додатнім) грошовим потоком, вибуття грошових засобів – негативним (вихідним, від'ємним) грошовим потоком, а різницю між позитивним та негативним грошовими потоками по кожному виду діяльності або по господарській діяльності у цілому – чистим грошовим потоком. Для наочного відображення особливостей руху грошових коштів в розрізі

операційної, інвестиційної діяльності зобразимо схему руху грошових потоків підприємства (рис.1.4).

Групування потоків грошових коштів за трьома видами господарської діяльності дозволяє відобразити вплив кожної з них на процес формування сукупного грошового потоку та залишку грошових коштів підприємства на конкретний період. Сукупний вплив усіх трьох видів діяльності визначає чисту зміну грошових коштів за період.

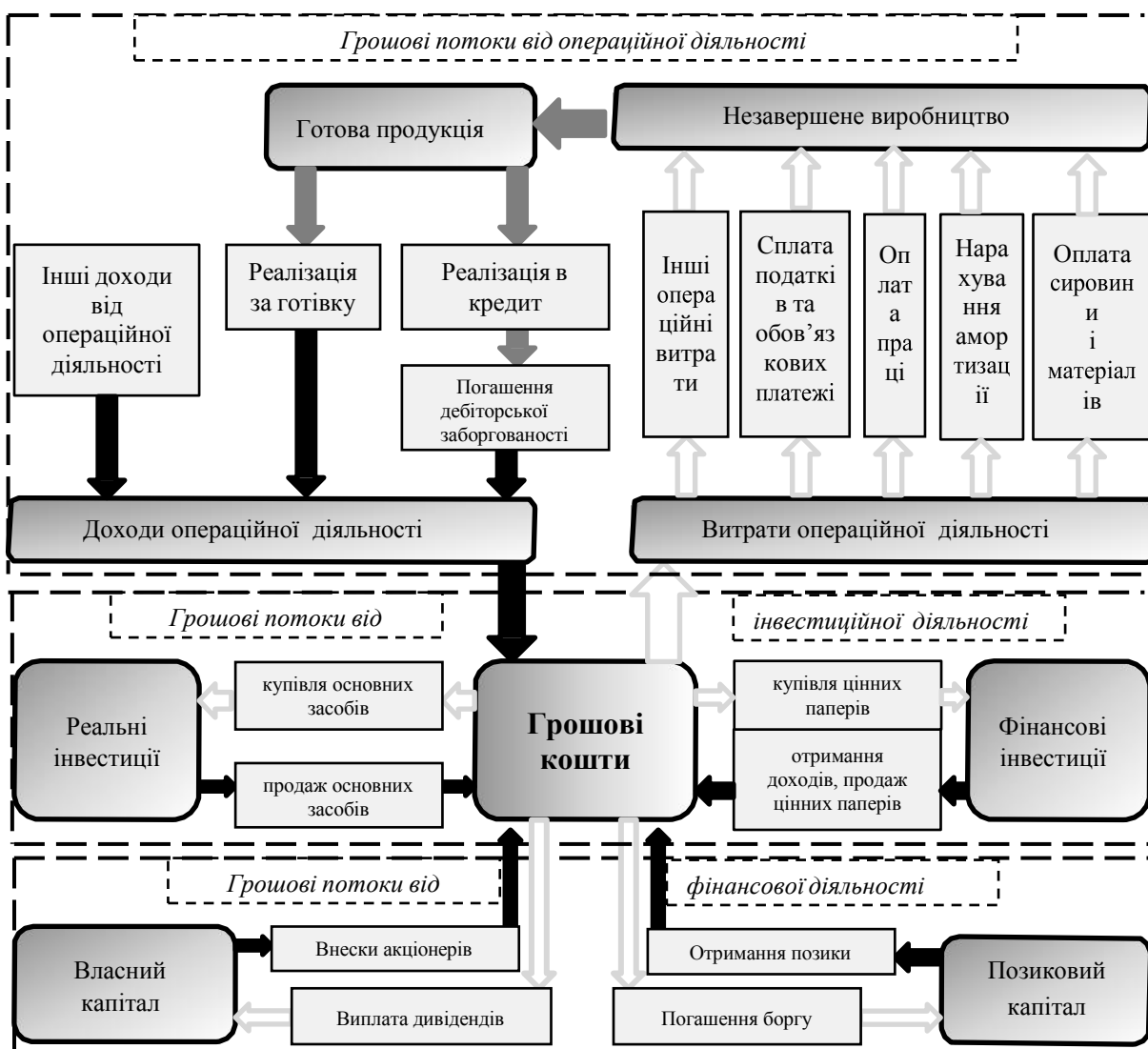

Рис.1.4. Схема руху грошових потоків в розрізі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства [14;с.134

Основний обсяг грошових потоків підприємства генерує його операційна діяльність. Як правило, операційна діяльність підприємства направлена на продаж продукції, товарів, надання послуг, виконання робіт. Рух грошових коштів від операційної діяльності включає в себе усі операції

підприємства, які визначають характер перебігу основної діяльності підприємства.

В контексті операційних витрат варто зазначити місце амортизації в структурі операційного грошового потоку підприємства, оскільки амортизація є основним видом операційних витрат підприємства, що не пов'язаний з відтоком його грошових коштів. Вона органічно входить до собівартості продукції, проте надходячи на підприємство у складі виручки від реалізації продукції залишається в його розпорядженні, складаючи при цьому вагому складову чистого грошового потоку підприємства та виступає важливим джерелом фінансування інвестиційної діяльності підприємства. Різниця між сумарними надходженнями і сумарними виплатами грошових коштів від операційної діяльності протягом певного періоду є чистим грошовим потоком операційної діяльності.

В теорії і практиці корпоративних фінансів рекомендованим є позитивне значення чистого грошового потоку підприємства від операційної діяльності, що є свідченням ефективного управління корпоративними фінансами, а надходження від основної операційної діяльності мають перевищувати витрати, оскільки така ситуація характеризує приплив грошових коштів на підприємство, генерованих операційною діяльністю, що є передумовою для фінансування інвестиційної діяльності.

Під інвестиційною діяльністю підприємства розуміють сукупність операцій, які пов'язані з вкладанням грошових коштів в об'єкти реальних і фінансових інвестицій. Інвестиційна діяльність визначає передумови щодо майбутнього функціонування підприємства і його можливостей по генеруванню грошових потоків в майбутньому. Від обсягу та структури грошових потоків від інвестиційної діяльності в значній мірі визначається поточна та перспективна конкурентоспроможність підприємства

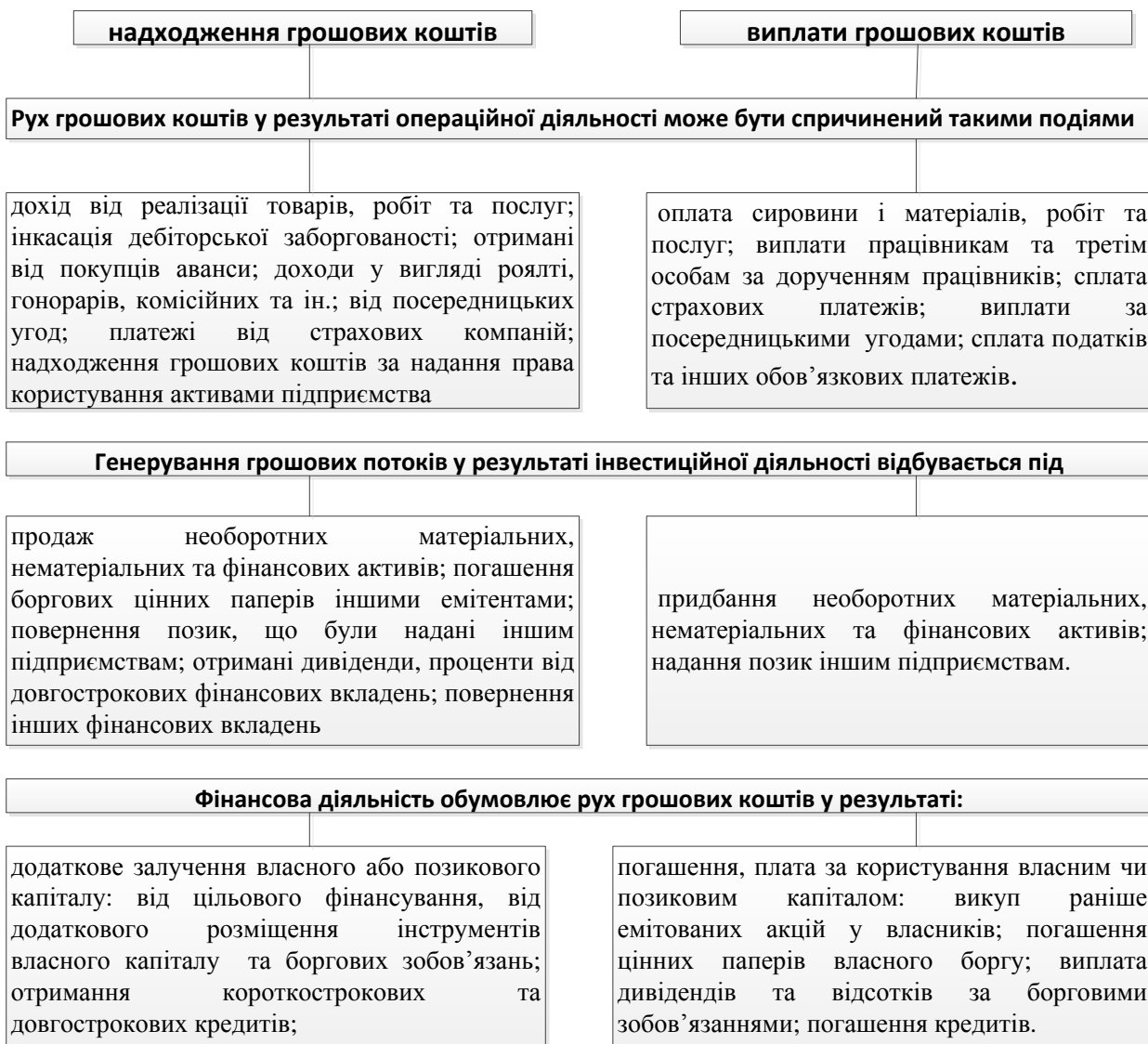

Рис.1.5. Вплив грошових коштів на підприємство

Виходячи із принципів побудови системи управління грошовими потоками ціль повинна бути підпорядкована з одного боку реалізації основної мети фінансового менеджменту, в частості максимізація добробуту власників підприємства, а з іншої забезпечувати реалізацію цілей та завдань, що визначені загальною стратегією розвитку підприємства.

Отже, проаналізувавши різнопланові підходи щодо розуміння сутності грошових потоків підприємства можна дійти висновку, що при формуванні визначення грошового потоку потрібно враховувати його економічну природу, згідно якої це в першу чергу рух грошових коштів. Для формування повнішого уявлення щодо сутності грошових потоків підприємства потрібно враховувати всі ключові детермінанти, які визначають їх економічну

природу.

Тому необхідно зазначити, що управління грошовими потоками виступає специфічною підсистемою фінансового менеджменту, яка спрямована на ефективну організацію руху грошових коштів підприємства. Управління грошовими потоками є одним із найбільш значимих функціональних напрямків системи фінансового менеджменту, який тісно пов'язаний з іншими системами управління підприємства. Управління грошовими потоками органічно пов'язане з управлінням доходами і витратами, управлінням рухом активів і капіталу, управлінням всіма аспектами операційної, інвестиційної і фінансової діяльності підприємства. У сучасних корпоративних фінансах домінує думка, що головною метою фінансового менеджменту, а відповідно і управління грошовими потоками, як підсистеми фінансового менеджменту є забезпечення максимізації добробуту власників підприємства в поточному і перспективному періодах.

У зв'язку з цим як і всі функціональні підсистеми фінансового менеджменту, управління грошовими потоками підпорядковано головній меті – зростанню ринкової вартості. Цю загальну мету фінансового менеджменту управління грошовими потоками підтримує власною цільовою установкою – забезпечення постійної фінансової рівноваги підприємства [7, с.481].

1.2. Види та принципи управління грошовими потоками

Грошові активи будь-якого підприємства є його стратегічним ресурсом, основними завданнями яких є:

- зберегти надходження грошових коштів;
- примножити кількість грошових надходжень.

У зв'язку з цим доцільно класифікувати грошові потоки, щоб отримати можливість оперувати ними при оцінці ринкової вартості підприємства та бізнесу.

З метою ефективного управління грошовими потоками вони класифікуються за низкою ознак.

Таблиця 1.2

Класифікація грошових потоків за ознаками

<i>Вид</i>	<i>Характеристика</i>
<i>За масштабами обслуговування господарського процесу</i>	
грошовий потік загальний по підприємству	Сума всіх видів грошових потоків, призначених для обслуговуючого господарського процесу організації в цілому..
грошовий потік щодо окремих структурних, підрозділів	Грошовий потік окреслюється самостійний об'єкт управління у системі господарську діяльність організації.
грошовий потік за окремими господарськими операціями.	Цей грошовий потік представляється як первинний об'єкт самостійного управління
<i>За видами господарської діяльності</i>	
грошовий потік щодо поточної діяльності	Залишок грошових коштів на певну дату від здійснення операційної діяльності
грошовий потік щодо інвестиційної діяльності	Залишок грошових коштів на певну дату від здійснення інвестиційної діяльності.
грошовий потік щодо фінансової діяльності.	Залишок грошових коштів на певну дату від здійснення фінансової діяльності
<i>За спрямованістю руху коштів</i>	
позитивний грошовий потік	Обсяг надходжень грошових потоків від усіх видів діяльності.
негативний грошовий потік	Обсяг витрачання грошових коштів від усіх видів діяльності.
<i>За методом обчислення</i>	
валовий грошовий потік	Даний грошовий потік є всією сукупністю надходжень чи витрачання коштів у розглянутому проміжку часу у межах окремих його інтервалів.
чистий грошовий потік	Даний грошовий потік є різницю між позитивним та негативним грошовими потоками.
<i>За відношенням грошового потоку до підприємства</i>	
внутрішній грошовий потік	пов'язаний з формуванням цільових фондів, не супроводжується рухом грошових коштів по рахунках підприємств
зовнішній грошовий потік	фінансовий потік що викликає рух грошових коштів між контрагентами

Продовження табл. 1.2

<i>За рівнем достатності обсягу</i>	
надлишковий грошовий потік	грошовий потік, у якому надходження коштів значно перевищують реальну потреба організації у цілеспрямованому їх витрачання.
дефіцитний грошовий потік	грошовий потік, у якому надходження коштів значно нижчі від реальних споживачів організації у цілеспрямованому їх витраті.
<i>За формами використання коштів</i>	
готівковий грошовий потік	органічно пов'язані між собою і становлять єдиний грошовий обіг, розмежований лише на сфери функціонування грошей у вигляді банкнот, монет і записів по рахункам в банках без їх речового участі
безготівковий грошовий потік	
<i>За видом валюти виділяють</i>	
грошовий потік у національній валюті	це рух грошових коштів на розрахункових, рахунках і в касі підприємства в процесі його господарської діяльності
грошовий потік у іноземній валюті	це рух грошових коштів на розрахункових, валютних рахунках
<i>За передбачуваністю</i>	
детермінований	повністю передбачуваний грошовий потік
імовірний	недостатньо передбачуваний грошовий потік
непередбачуваний грошовий потік	абсолютно непередбачуваний грошовий потік
<i>По можливості регулювання у процесі управління</i>	
грошовий потік, що піддається регулюванню	потік, який може бути змінений в часі за обсягом, за бажанням менеджерів.
грошовий потік, що не піддається регулюванню	вид детермінованого грошового потоку, який не може бути зміненим в часі чи за обсягами менеджерами підприємства без негативних наслідків для кінцевих результатів його господарської діяльності.

Розглянута класифікація дозволяє цілеспрямовано здійснювати облік, аналіз та планування грошових потоків різних видів підприємств. Надходження від однієї операції можуть належати до різних видів грошових потоків.

Одним з найбільш важливих та складних етапів управління грошовими потоками підприємства є їхня оптимізація. Оптимізація грошових потоків є процес вибору найкращих форм їх організації з урахуванням умов та

особливостей здійснення господарської діяльності підприємства.

Раціональним буде використовувати напрями оптимізації грошових потоків:

Таблиця 1.3

Напрями оптимізації грошових потоків

<i>Напрямы оптимізації</i>	<i>Види напрямку оптимізації</i>
Збалансування обсягів грошових потоків:	збалансування дефіцитного грошового потоку
	збалансування надлишкового грошового потоку
Синхронізація грошового потоку в часі:	вирівнювання грошового потоку в час
	підвищення тісноти кореляційного зв'язку між окремими потоками в часі
Максимізація чистого грошового потоку	

Процес оптимізації грошових потоків є однією з головних функцій управління грошовими потоками, в результаті якого досягається підвищення їхньої ефективності в майбутньому періоді. Активно керуючи грошовими потоками, можна забезпечувати більш раціональне та економне використання власних фінансових ресурсів, знижувати залежність темпів розвитку організацій від кредитів, що залучаються.

Результати оптимізації грошових потоків підприємства знаходять своє відображення при плануванні формування та використання коштів у майбутніх періодах, а планування, своєю чергою, дозволяє врахувати наслідки сезонних коливань грошових потоків. Ефективно організовані грошові потоки є найважливішим показником фінансового стану підприємства, передумовою забезпечення сталого зростання та досягнення високих кінцевих результатів його фінансово-господарської діяльності загалом.

Актуальність управління грошового потоку на підприємстві визначається їх значенням в виробничо - господарській діяльності підприємства:

- фінансують аспекти фінансово – господарської діяльності підприємства;
- забезпечують фінансову рівновагу підприємства на всіх етапах життєвого циклу ;
- дозволяють знизити ризик неплатоспроможності;
- дозволяють прискорити оборотність капіталу;
- зменшується необхідність запозичення;
- генерують додатковий дохід, що може бути використаний для фінансування інвестиційної діяльності;
- підвищують ритмічність виробничого процесу

Процес управління грошовими потоками організації базується на певних принципах (рис 1.6).

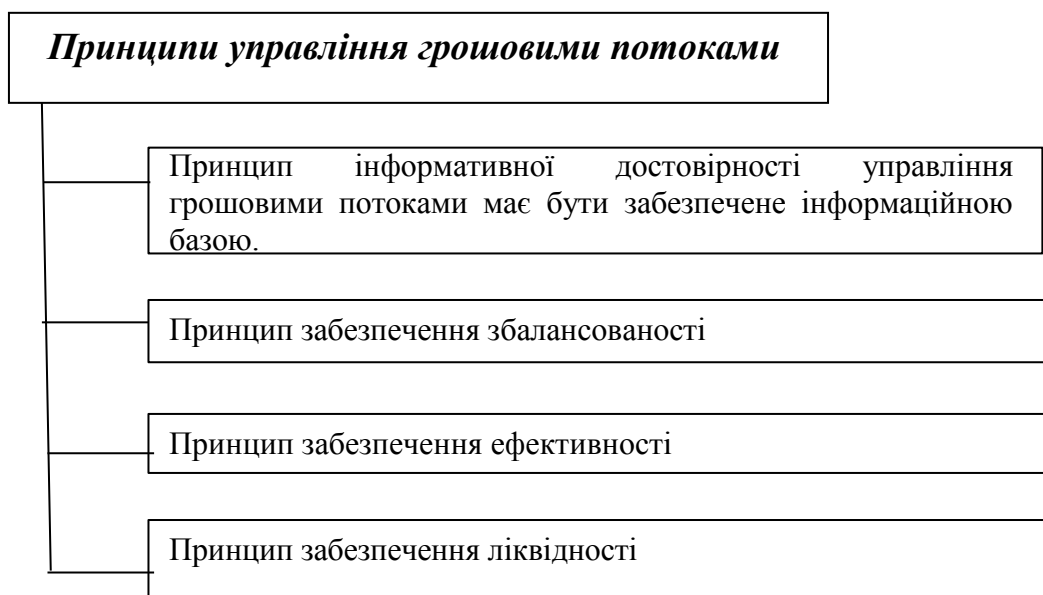

Рис.1.6. - Принципи управління грошовими потоками

Залежність якості управління підприємством від структури грошових потоків можна відобразити у вигляді схеми, яка представлена на рисунку 1.7.

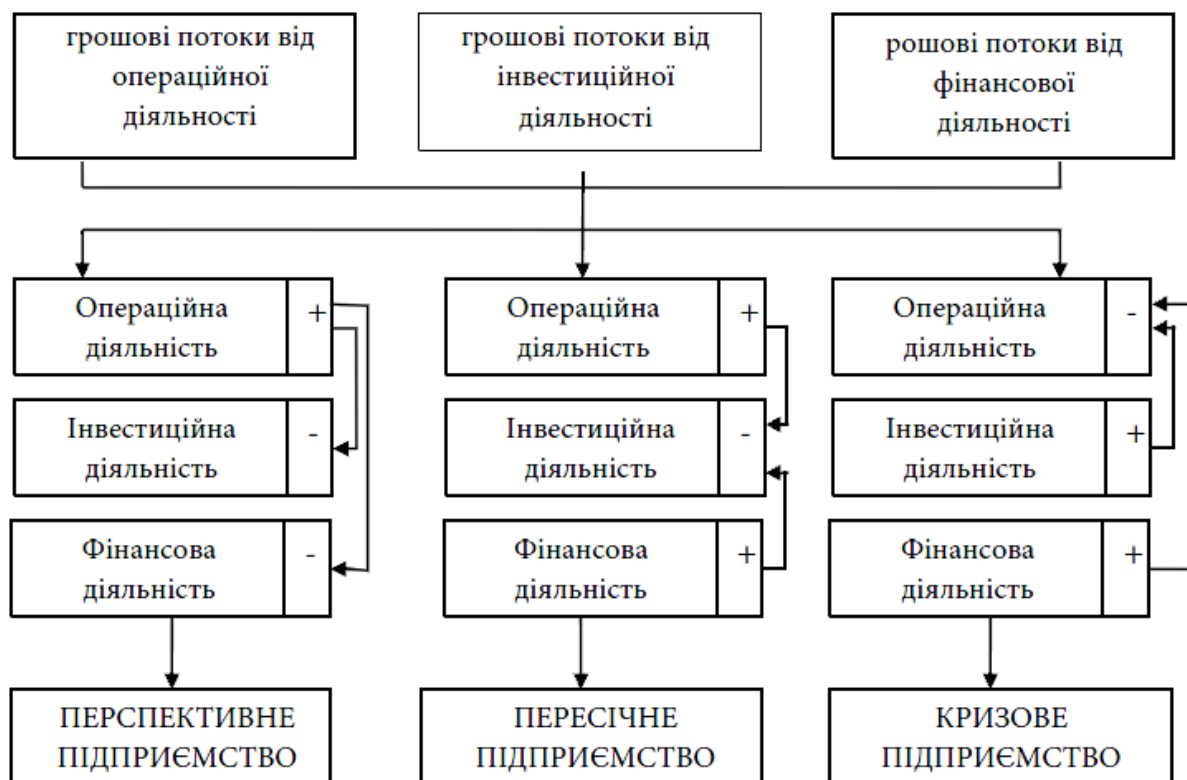

Рис. 1.7. - Залежність якості управління підприємством від структури грошових потоків

Основні етапи процесу управління грошовими потоками організації :

1) Перший етап - проведення аналізу грошових потоків підприємства попереднього та звітного періоду.

Основний метою цього аналізу є визначення рівня забезпечення формування коштів, ефективності їх використання, а також баланс позитивних і негативних грошових потоків підприємства за обсягом і часом. Аналіз грошових потоків проводиться в розрізі основних видів економічної діяльності, відповідно з окремими структурними одиницями.

На даному етапі проводиться аналіз динаміки обсягу грошового обороту підприємства, розглядається динаміка обсягу і структури формування окремо позитивного і окремого негативного грошового потоку в розрізі окремих джерел, визначається їх збалансованість, синхронність, ліквідність та ефективність використання.

Аналіз ефективності грошових потоків передбачає використання:

- діалектичного методу для вивчення економічних явищ в динаміці:

- історичного методу для оцінки стану і тенденцій розвитку грошових потоків:

- загальнонаукових методів пізнання для економічних досліджень: спостереження, порівняння, методи логічного і динамічного моделювання, факторний аналіз.

2) Другий етап - оцінка впливу факторів, на формування грошових потоків, як у звітному, так і попередньому періоді.

На даному етапі проводиться факторний аналіз впливу зовнішніх і внутрішніх факторів на грошові потоки організації. У якості зовнішніх факторів можуть виступати: кон'юнктура ринку, система оподаткування, доступність кредитів і позик, і і т.д.

3) Третій етап - розробка напрямів оптимізації грошових потоків.

Найважливіші завдання в процесі розробки напрямів оптимізації грошових потоків є: визначення і реалізація резервів, які дозволять зменшити залежність від зовнішніх джерел залучення грошових коштів, що дозволяють забезпечити збалансованість грошових потоків; збільшення позитивного та скорочення негативного грошового потоку.

4) Четвертий етап - складання бюджетів грошових потоків за всіма видами діяльності.

Складання бюджетів грошових потоків носить прогностичний характер, за рахунок невизначеності ряду вихідних його передумов. Таким чином, складання бюджетів грошових потоків здійснюється в вигляді кількох планових розрахунків цих показників при різних сценаріях розвитку окремих факторів (оптимістичний, реалістичний, песимістичний).

Адаптивний контроль передбачає можливі понадлімітні витрати (обумовлюючи в свою чергу позапланові доходи). У зв'язку з цим потрібно забезпечити певний запас вільних фінансових ресурсів понад бюджетну потребу. На наш погляд доцільно виділити 3 рівні в системі планування грошових потоків підприємств: стратегічне (довгострокове) планування; поточне (тактичне) планування; оперативне планування (рис.1.8).

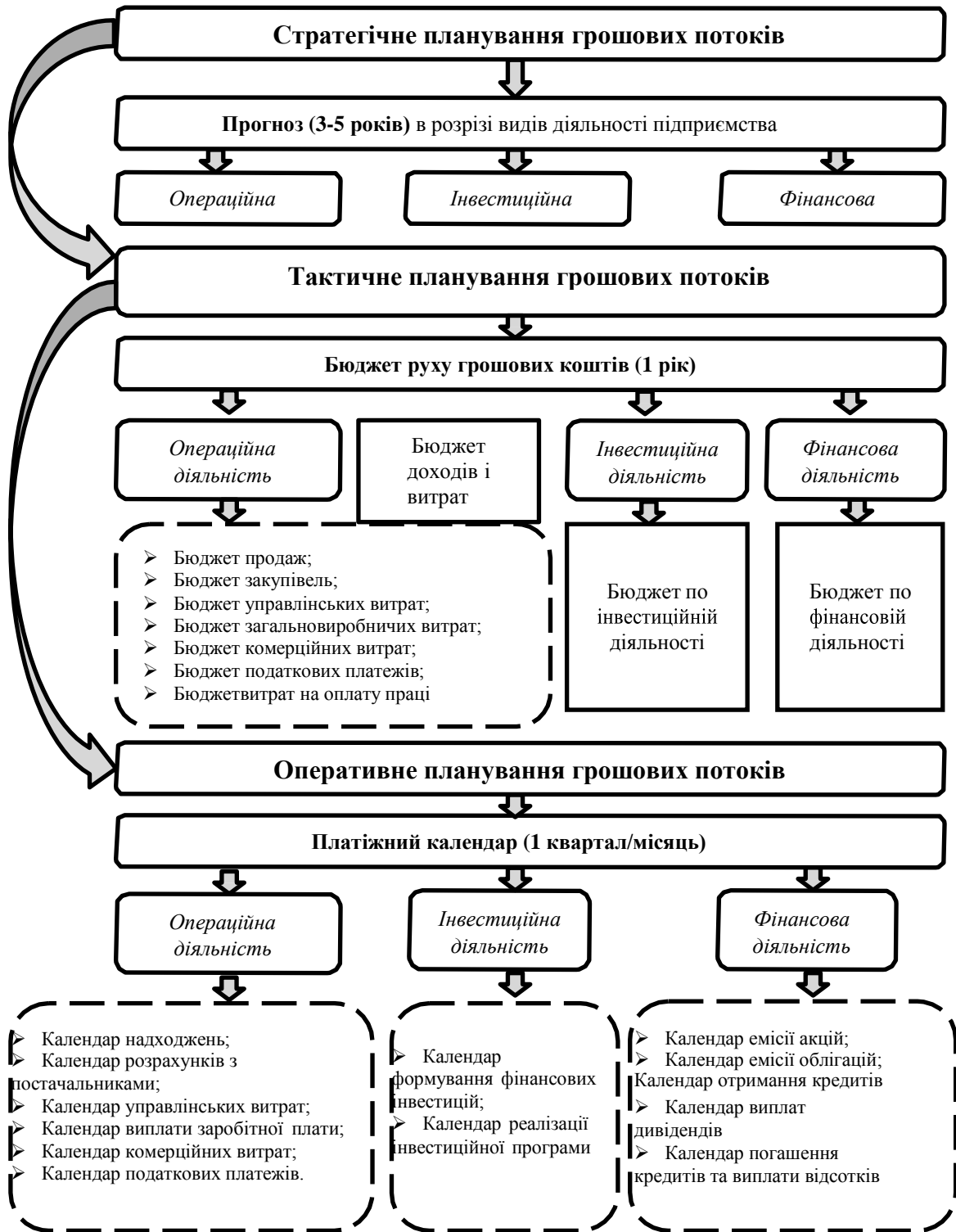

Рис.1.8. Система планування грошових потоків підприємств

5) П'ятий етап - контроль за реалізацією напрямів оптимізація.

Об'єктом даного контролю є виконання встановлених в бюджеті планових завдань по формуванню позитивного і негативного грошового

потоків, виявлення причин зміни, проводиться аналіз ліквідності і ефективності грошових потоків з обліком певних змін.

Тільки точний, повний і своєчасний аналіз грошових потоків, а також контроль за їх витрачанням по цільовому призначенню дозволяє виявити можливості більше раціонального їх використання.

Ще одним напрямом оптимізації грошових потоків є їх синхронізація в часі, яка дозволяє забезпечити платоспроможність підприємства. Об'єктом синхронізації є грошові потоки, що піддаються змінам в часі. Синхронізацію грошових потоків проводять з допомогою наступних методів:

- метод вирівнювання;
- метод підвищення тісноти кореляційного зв'язку між окремими видами грошових потоків.

Остаточною метою оптимізації грошових потоків будь-якого підприємства є максимізація чистого грошового потоку. Щоб підвищити суму чистого грошового потоку підприємство може реалізувати наступні заходи:

- скоротити суму як постійних, так та змінних витрат;
- оптимізувати податкову політику, в цілях скорочення сум податкових платежів;
- розробити ефективну цінову політику, яка буде сприяти збільшенню обсягів продажу;
- оптимізувати амортизаційну політику

Можливе прийняття індивідуальних рішень по кожному факту перевищення витрат, оскільки вони можуть здійснити принциповий вплив на реалізацію всього проекту [63]. Оперативний контроль витрат може бути як суцільним (над всіма витратами підприємства), так і вибіркоким.

Для оптимізації цього процесу допустимо виділяти статті бюджетів або центри фінансової відповідальності, які підлягають повній перевірці, а решту або не контролювати, або контролювати лише по певним параметрам. Для забезпечення ефективного взаємозв'язку між плануванням та контролем

грошових потоків доцільною є розробка механізму планування та контролю грошових потоків підприємства (рис.1.9).

Рис.1.9. Механізм взаємозв'язку планування та контролю грошових потоків підприємства

Метою даного механізму є забезпечення ефективності планування та контролю грошових потоків підприємства. Суб'єктами, що беруть безпосередню участь в функціонуванні механізму планування та контролю грошових потоків підприємства є: бюджетно–плановий відділ, відділ контролю, фінансова служба підприємства, керівники центрів фінансової відповідальності.

Основною перевагою пропонованого механізму управління грошових потоків підприємства є те, що він дозволяє не лише управляти ліквідністю і платоспроможністю підприємства, але і орієнтуватись на досягнення його фінансової стійкості в перспективному періоді, оскільки передбачає спрямованість на результат, створюючи таким чином фундаментальну

основу для стратегічного розвитку підприємства і зростання його ринкової вартості.

1.3. Аналіз грошових потоків, основи їх контролю та планування

Аналіз звіту про рух грошових потоків призначений для оцінки грошових потоків, генерованих організацією, що є надійним індикатором майбутніх грошових потоків і, отже, має вирішальне значення для оцінки можливостей для бізнесу та створення фундаментальної вартості.

Аналіз грошових потоків дає важливу інформацію, таку як достатність чистих грошових коштів від операційної діяльності для фінансування інвестицій і інші фінансові зобов'язання, вона представляє собою грошові засоби, а не прибуток, використовується для оплати зобов'язань інвестиційної діяльності, на виплату дивідендів.

Аналіз грошових потоків необхідний ще і тому, що збільшення грошових коштів і характеризує реально досягнутий результат діяльності організації, оскільки грошовий потік є індикатором фінансового циклу.

В той же час, прибуток може суттєво відрізнятись від збільшення грошових коштів, так як він не є остаточним результатом діяльності, зокрема, через те, що реалізована продукція не може бути повністю оплачено.

Перевагою аналізу коштів є те, що результати можливо порівняти з року в рік.

Аналіз грошових потоків на основі звіту про рух грошових потоків дозволяє встановити реальний фінансовий стан підприємства. Однак, аналіз грошових потоків підприємства має здійснюватися обліком продуктивності основних форм обліку фінансової звітності: бухгалтерський баланс та звіт фінансових результатів.

Порівняння цих звітів може привести до суперечливих результатів на перший погляд.

По - перше, відповідно з балансом і звітом про фінансові результати

підприємства отримання прибутку, а також порівняння виписки доходів і витрат грошових потоків відображає втрати.

По - друге, баланс і звіт про фінансові результати відображає збиток, а порівняння доходів і витрат у звіті руху грошових коштів показує позитивний результат.

Аналіз грошових потоків проводять двома методами:

- прямий метод, визначає загальну суму валових грошових надходжень і платежів.

У даному методі основним елементом оцінки є прибуток від реалізації продукції підприємства. Даний метод дозволяє, при розрахунку загальної суми чистого грошового потоку, визначити дані характеризуючі величину валового і чистого грошового потоків підприємства. Також визначається загальний обсяг надходжень і витрачання грошових коштів в розрізі кожного з трьох видів господарської діяльності підприємства.

- непрямий метод, в процесі якого коригується чистий фінансовий результат діяльності організації за рік, на суму доходів та витрат, не пов'язану з реальним рухом грошових коштів.

При реалізації даних методів на практиці існує ймовірність отримання різних даних розрахунку грошових потоків. Однак це відмінність може бути отримано тільки поточної діяльності підприємства.

Джерелом інформації при використанні прямого методу розрахунку грошових потоків використовуються дані бухгалтерського обліку, характеризуючі всі види надходжень та витрачання грошових коштів.

Для розробки звітності про рух грошових коштів підприємства, цим методом служать звітний баланс і звіт фінансових результатів і їх використання.

Порівнюючи методики розрахунку величини грошового потоку прямим і непрямим методом, слід відзначити переваги їх застосування на підприємствах. Непрямий метод розрахунку грошових потоків застосовується при формуванні фінансової звітності, а також в аналітичних

цілях.

Даний метод дозволяє аналізувати і порівнювати показники грошових потоків. Він також є базовою величиною для формування бюджетів грошових коштів і допомагає правильно здійснювати прогнозне планування грошових потоків в довгостроковому і короткостроковому періоди. У той же час, непрямий метод розрахунку грошового потоку відображає елементи балансу і дозволяє побачити їх динаміку та вплив на грошовий потік.

При проведенні аналізу руху грошових коштів також використовують і аналіз коефіцієнтів використання грошових потоків. Даний аналіз представлений у табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Аналіз коефіцієнтів використання грошових потоків

<i>Показник</i>	<i>Формула розрахунку</i>
Коефіцієнт достатності чистого грошового потоку	$КД_{(чгп)} = ЧГП / O_{(б)} + Д \quad (1.1)$ де КД _(чгп) - коефіцієнт достатності чистого грошового потоку; ЧГП - сума чистого грошового потоку; O (б) - сума виплат основного боргу за кредитами та позиками;
Коефіцієнт ліквідності грошового потоку	$КЛ_{(гп)} = ПГП - (Г_{ак} - Г_{ап}) / НГП \quad (1.2)$ де КЛ _(гп) - Коефіцієнт ліквідності грошового потоку; ПГП - сума валового позитивного грошового потоку (надходження грошових коштів); Г _(ак) сума залишку грошових активів на кінець аналізованого періоду; Г _(ап) сума залишку грошових активів на початок аналізованого періоду; НГП сума валового негативного грошового потоку (витрати грошових коштів).
Коефіцієнт ефективності грошового потоку	$КЕ_{(гп)} = ЧГП / НГП \quad (1.3)$ де КЕ _(гп) - Коефіцієнт ефективності грошового потоку ЧГП - сума чистого грошового потоку НГП сума валового негативного грошового потоку
Коефіцієнт рентабельності позитивного грошового потоку	$КПГП = Пч / ГПп \quad (1.4)$ де КПГП - Коефіцієнт рентабельності позитивного грошового потоку Пч - чистий прибуток за період; ГПп - Позитивний грошовий потік за період

Продовження таблиці 1.4

Коефіцієнт рентабельності середнього залишку грошових коштів	$KЗ_{(гк)} = Пч/ГК_{ср}$ (1.5) де $KЗ_{(гк)}$ - Коефіцієнт рентабельності середнього залишку грошових коштів
Коефіцієнт рентабельності відтоку грошових коштів	$KB_{(гк)} = Пч/ГПв$ (1.6) де $KB_{(гк)}$ - Коефіцієнт рентабельності відтоку грошових коштів

Спосіб оцінки достатності грошових коштів складається в визначенні тривалості періоду їх обороту. З цією метою використовується формула: період одного обороту грошових коштів в днях (О) обчислюється за формулою (1.7):

$$O = Z_c : T/D \quad (1.7)$$

де Z_c – залишки грошових коштів (середні або на певну дату);

T - обіг за місяць;

D – число днів у аналізованому періоді.

Кількість оборотів за певний період, або коефіцієнт оборотності грошових коштів (K_o), обчислюється по формулою (1.8):

$$K_o = T/Z_c \quad (1.8)$$

Чим вище при даних умовах коефіцієнт оборотності, тим краще використовуються засоби.

Коефіцієнт завантаження коштів в обороті (K_z), зворотний коефіцієнтом оборотності, визначається по формулою (1.9):

$$K_z = Z_c/T \quad (1.9)$$

У цілому можна, зробити висновок, що аналіз грошових потоків дає важливу інформацію, таку як достатність чистих грошових коштів від операційної діяльності для фінансування інвестицій і інші фінансові зобов'язання, представляє собою грошові засоби, а не прибуток, використовуються для оплати зобов'язань по інвестиційної діяльності, на виплату дивідендів.

Аналіз грошових потоків на основі звіту про рух грошових потоків дозволяє встановити реальне фінансове становище будь-якого підприємства.

Однак, аналіз грошових потоків підприємства повинен здійснюватися з обліком продуктивності основних форм обліку фінансової звітності: бухгалтерського балансу та звіту фінансових результати.

Для реалізації ефективного процесу планування та контролю грошових потоків важливого значення набуває процес розробки практично-орієнтованої методики планування та контролю грошових потоків. Вказана методика повинна передбачати організаційний та аналітичний супровід розробки і реалізації управлінських рішень в сфері планування та контролю грошових потоків.

Суть організаційного супроводу полягає в формуванні чіткого алгоритму дій, забезпечення ефективної взаємодії між суб'єктами, що беруть участь у процесі планування грошових коштів та забезпечують їх контроль. Аналітичний супровід прийняття управлінських рішень полягає у формуванні набору конкретних показників (індикаторів), що виступають орієнтирами під час здійснення планування та контролю грошових потоків. Крім того методика планування та контролю грошових потоків повинна передбачати набір конкретних інструментів, які дозволяють забезпечити процес формування планів (бюджетів) руху грошових коштів, їх оптимізацію, та запропонувати інструменти забезпечення контролю за рухом грошових коштів.

Для забезпечення ефективного процесу планування та контролю грошових потоків пропонується наступна методика (рис.1.10). Пропонована методика передбачає сім послідовних етапів, комплексна реалізація яких повинна забезпечити ефективне планування та контроль грошових потоків підприємства. Кожному із етапів властиві специфічні методичні прийоми та інструменти, застосування яких повинно надати необхідну аналітичну інформацію для прийняття управлінських рішень.

Саме тому вихідним елементом пропонованої методики планування та контролю грошових потоків є формування інформаційної бази. Воно може бути реалізоване через формування спеціальних каналів забезпечення

необхідною інформацією із внутрішнього і зовнішнього середовища. Складність формування ефективної інформаційної бази для планування та контролю грошових потоків пов'язана в першу чергу з динамічним характером даної категорії. Поняття «грошовий потік підприємства» є агрегованим, що включає у свій склад численні види надходжень та виплат грошових коштів, які обслуговують господарську діяльність.

Для розробки системи ідентифікації грошових потоків в цілях їх планування і контролю важливо структурувати всі грошові потоки підприємства.

З цією метою доцільно використати систему кодування, яка повинна враховувати вид діяльності, напрям руху грошових та конкретну групу доходів чи витрат підприємства з можливою подальшою конкретизацією конкретного виду витрат підприємства. Основою для формування класифікатора грошових потоків є деталізований аналіз та групування всіх надходжень та виплат підприємства за попередній рік.

Наступним етапом управління грошових потоків підприємства є аналіз грошових потоків у попередньому періоді. Ретроспективний і поточний аналіз грошових потоків виступає вагомим підґрунтям для формування системи планування грошових потоків, їх контролю, виявлення основних чинників та ризиків, які пов'язані з формуванням грошових потоків підприємства.

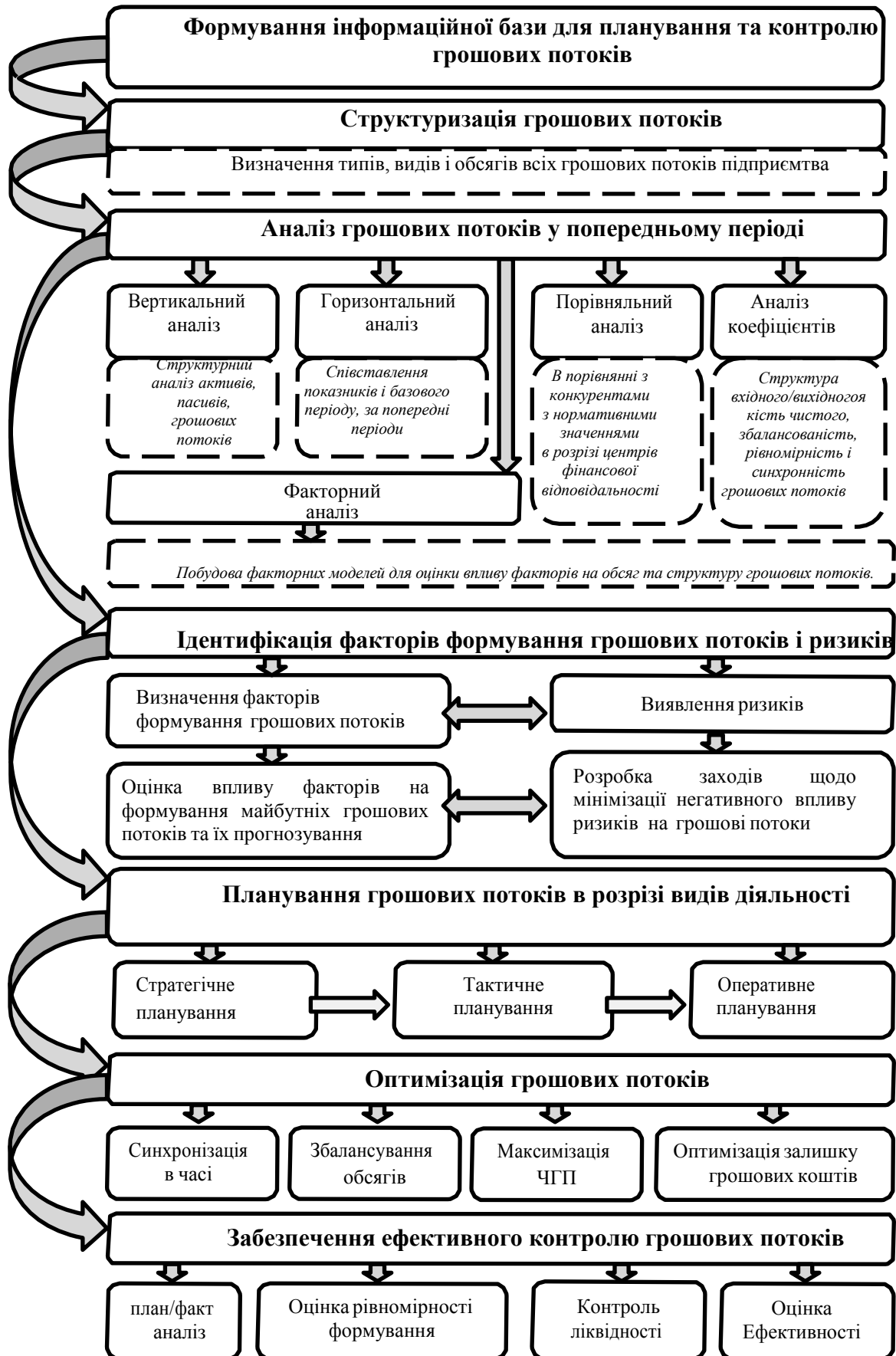

Рис.1.10. Методика забезпечення ефективного процесу планування та контролю грошових потоків

Дані аналізу грошових потоків є важливою передумовою не лише для планування грошових потоків, але і для їх контролю. У зв'язку з цим дані аналізу грошових потоків є інформаційною основою для їх контролю. З цією метою може використовуватись система контрольних індикаторів, які будуть сигналізувати менеджменту підприємства про поточну ситуацію в сфері управління грошовими потоками. Такий контроль грошових потоків доцільно здійснювати виходячи з точки зору сфери контролю (табл. 1.5)

Таблиця 1.5

Система аналітичних показників контролю грошових потоків

Складові контролю	Назва показників
План – факт аналіз формування грошових потоків	- коефіцієнти зміни позитивного та негативного грошового потоку за видами
Оцінка ефективності розподілу грошових потоків за напрямками діяльності	- коефіцієнти достатності чистого грошового потоку за період
Оцінка рівномірності формування грошових потоків в часі	- коефіцієнт часової кореляції грошових
Контроль ліквідності грошових потоків	- коефіцієнти ліквідності грошових
Оцінка ефективності грошових потоків підприємства	- коефіцієнти ефективності грошових

**Джерело: Сформовано автором*

На підставі аналізу грошових потоків виявляються основні фактори, які здійснюють вплив на формування та розподіл грошових потоків підприємства. Далі перейдемо безпосередньо до розгляду основних методичних положень планування грошових потоків на тактичному та операційному рівнях. Основними плановими документами щодо тактичного та оперативного управління грошовими потоками є бюджет руху грошових коштів (складається на рік з розбивкою по кварталах і місяцях), звіт про його виконання та платіжний календар (формується на місяць з розбивкою по днях). Також важливою є розробка реєстру надходжень і платежів підприємства задля оперативного планування та контролю грошових потоків підприємства.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ І УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ТОВ
«ПЕРЕЧИНСЬКА ШВЕЙНА ФАБРИКА»

2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства ТОВ

«Перечинська швейна фабрика

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ПЕРЕЧИНСЬКА ШВЕЙНА ФАБРИКА». Зареєстрована 31.08.2001 за юридичною адресою Україна, 89200, Закарпатська обл., Перечинський р-н, місто Перечин, вулиця Ужанська, 33А. Код ЄДРПОУ 30919944. Керівником організації є ТИЧИНА СЕРГІЙ ОЛЕКСІЙОВИЧ. Розмір статутного капіталу складає 1 960 000,00 грн..

Види діяльності

14.12 Виробництво робочого одягу

14.13 Виробництво іншого верхнього одягу

14.14 Виробництво спіднього одягу

46.19 Діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту

Основні показники діяльності ТОВ «Перечинська швейна фабрика» за 2020-2022рр. представлені у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

**Основні показники діяльності ТОВ «Перечинська швейна фабрика»
за 2020-2022**

Показники	2020	2021	2022	Відносне відхилення, %		
				2021/ 2020	2022/ 2021	2022/ 2020
Виручка від реалізації, тис.грн	594754	343791	403780	57,8	117,4	67,89
Середньооблікова чисельність працюючих, чол	215	148	100	68,8	67,6	46,51
Фонд оплати праці, тис. грн.	58142	37901	46444	65,2	122,5	79,88
Середньомісячний рівень оплати праці, тис. грн	22,5	21,3	38,7	94,7	181,4	172,00
Продуктивність праці 1 працівника грн,	2766,3	2322,9	4037,8	84	173,8	145,96
Середньорічна вартість ОВФ, тис. грн.	487	281	143	57,7	50,9	29,36

Продовження таблиці 2.1

Собівартість продукції, тис. грн.	484517	315842	387032	65,2	122,5	79,88
Фондовіддача, грн./грн.	1221,26	1223,46	2823,64	100,2	230,8	231,21
Витрати на 1 грн. реалізованою продукції, грн.	0,81	0,92	0,96	112,8	104,3	18,52
Прибуток від продажів, тис. грн.	110237	27949	16748	25,4	59,9	15,19
Чистий прибуток, тис. грн.	101207	20781	10356	20,5	49,8	10,23
Капітал підприємства, тис. грн.	368566	401746	406730	109	101,2	110,35
Рентабельність продажів, %	18,53	8,13	4,15	-	-	-
Рентабельність продукції, %	22,75	8,85	4,33	-	-	-
Рентабельність активів, %	27,46	5,17	2,55	-	-	-
Рентабельність оборотних активів, %	27,53	5,18	2,55	-	-	-
Рентабельність капіталу, %	27,46	5,17	2,55	-	-	-

Як видно з даної таблиці, за аналізований період ТОВ «Перечинська швейна фабрика» розвивалося не динамічно. Так в зокрема, в 2020р спостерігалось скорочення виручки від реалізації на 42%. А вже в 2021 р видно зріст виручки на 17%.

Перевищення темпу зростання собівартості продажів над темпом зростання виручки від реалізації привело до скорочення прибутку від реалізації в 2021 р. на 40%. Даний факт є негативним моментом в діяльності підприємства. Надалі це скорочення прибутку від реалізації привело до скорочення чистого прибутку на 50%

Скорочення прибутку призвело до скорочення показників рентабельності підприємства, які за аналізований період мають негативну динаміку.

Так, рівень рентабельності продажів скоротився з 18,53% до 4,15%. Рентабельність продукції скоротилася з 22,75 до 4,33%.

Продуктивність праці працівників підприємства за аналізований період з 2020 по 2022 рік зросла на 46% за рахунок значного скорочення чисельності працівників підприємства. Це зниження обумовлено скороченням обсягів виробництва і підприємства, і зміною структури виробленої продукції.

Для отримання цілісної картини фінансової ситуації, що склалася на

підприємства, доцільно провести оцінку фінансового стану. Оцінка даних представлена в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2.

Аналіз балансу ТОВ «Перечинська швейна фабрика» за 2020 – 2022 рр

Показники	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
				2021/ 2020	2022/ 2021	2021/ 2020	2022/ 2021
АКТИВ							
Необоротні активи:							
Основні засоби	487	281	143	-206	-138	57,7	50,9
Відстрочені податкові активи	502	441	232	-61	-209	87,8	52,6
Усього за розділом	989	722	375	-267	-347	73,0	51,9
Оборотні активи:							
Запаси	291664	385705	333570	94041	-52135	132,2	86,5
ПДВ	0	2377	0	2377	-2377	x	x
Дебіторська заборгованість	71418	9056	72556	-62362	63500	12,7	1,2
Гроші та їх еквіваленти	3240	1291	215	-1949	-1076	39,8	16,7
Інші оборотні активи	1255	2595	14	1340	-2581	206,8	0,5
Усього за розділом II	367577	401024	406355	33447	5331	109,10	101,33
БАЛАНС	368566	401746	406730	33180	4984	109,00	101,24
ПАСИВ							
Власний капітал							
Зареєстрований капітал	1960	1960	1960	0	0	100	100
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	136048	156829	167185	20781	10356	115,3	106,6
Усього за розділом III	136058	156839	167195	20781	10356	115,3	106,6
Довгострокові зобов'язання							
Усього за розділом IV	0	71810	131580	71810	59770	-	-
Короткострокові зобов'язання							
Кредиторська заборгованість	229997	170890	106797	-59107	-64093	74,3	62,5
Оціночні зобов'язання	2511	2207	1158	-304	-1049	87,9	2511
Усього за розділом V	232508	173097	107955	-59411	-65142	74,4	232508
БАЛАНС	368566	401746	406730	33180	4984	109,0	368566

Аналіз активів ТОВ «Перечинська Швейна Фабрика» за 2020-2022 рр. показав, що вартість основних фондів знизилася на 344 тис. грн. і становила 143 тис. грн.

Майно підприємства щорічно збільшувалося. Це збільшення обумовлено зростанням дебіторської заборгованості, що є негативним моментом у діяльності підприємства.

У свою чергу сума джерел створення майна підприємства також зростає.

Найбільше збільшення спостерігається по статті нерозподілений прибуток.

Аналіз ліквідності балансу ТОВ «Перечинська Швейна Фабрика» за 2020-2022 року представлений у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3.

**Аналіз ліквідності балансу ТОВ «Перечинська Швейна Фабрика» за
2020-2022 року, тис.грн.**

<i>Група</i>	<i>Розшифровка</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>
A1	Найбільш ліквідні активи (грошові засоби та короткострокові фін.вкладення)	3240	1291	215
A2	Швидкореалізовані активи (Дт заборгованість та інші оборотні активи)	71418	9056	72556
A3	Повільно реалізовані активи	292919	390677	333584
A4	Важкореалізовані активи	989	722	375
П1	Найбільш термінові зобов'язання	229997	170890	106797
П2	Короткострокові пасиви (короткострокові кредити та позики)	0	0	0
П3	Довгострокові пасиви (довгострокові кредити та позики)	0	71810	131580
П4	Постійні пасиви (власні засоби підприємства)	138569	159046	168353

Як показує таблиця, підприємство не має короткострокових пасивів. Постійні пасиви з кожним роком збільшуються, а найбільш термінові зобов'язання знижуються. Дані тенденції є сприятливими з точки зору фінансової стійкості підприємства, далі проведемо оцінку виконання умов ліквідності активів і пасивів ТОВ «Перечинська Швейна Фабрика» (Таблиця 2.4).

Таблиця 2.4.

Умови ліквідності ТОВ «Перечинська Швейна Фабрика» за 2020-2022 роки

<i>Умови ліквідності</i>	<i>Виконання умов ліквідності</i>			<i>Результат розрахунку</i>			<i>Ліквідність</i>
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	
$A1 \geq P1$	ні	ні	ні	-226757	-169599	-106582	поточна ліквідність
$A2 \geq P2$	так	так	так	71418	9056	72556	
$A3 \geq P3$	так	так	так	292919	318867	202004	перспективна ліквідність
$A4 \leq P4$	так	так	так	137580	158324	167978	

Протягом досліджуваного періоду виконуються тільки дві з чотирьох умов ліквідності. Це означає, що підприємство не зможе погасити зобов'язання за рахунок швидкоореалізованих активів. Також для визначення ліквідності підприємства розраховуються показники ліквідності. Їх розрахунок представлений у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

**Показники ліквідності ТОВ «Перечинська Швейна Фабрика» за
2020 - 2022 роки**

Показники ліквідності	2020	2021	2022	Норматив
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	0,01	0,002	0,1-0,3
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,33	0,09	0,68	0,7 - 1
Коефіцієнт поточною ліквідності	1,58	2,32	3,76	>2

Як видно з даної таблиці, значення коефіцієнта абсолютної ліквідності на кінець 2022 р. склало всього 0,002, скоротившись з 0,01 до 0,002. Можемо спостерігати скорочення абсолютної ліквідності підприємства, що характеризує скорочення стану підприємства виконати свої поточні зобов'язання за рахунок грошових коштів на кінець 2022 р.

Значення коефіцієнта поточної ліквідності склало 3.76, що є вищим нормативу рівного 2.

Значення цього показника характеризує можливості ТОВ «Перечинська Швейна Фабрика» в майбутньому погасити свої зобов'язання, мобілізувавши лише частину ліквідних активів.

У таблиці 2.6. представлені показники розрахунку фінансової стійкості підприємства.

Таблиця 2.6.

Показники фінансової стійкості ТОВ «Перечинська Швейна Фабрика»

<i>Коефіцієнти</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>Норматив</i>
Коефіцієнт автономії (незалежність)	0,37	0,39	0,41	> 0,5
Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів	1,71	1,56	1,43	≤0,5

Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними засобами	2,70	2,56	2,43	> 0,1
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,63	0,61	0,59	0,5

Коефіцієнт автономії показує частку активів боржника, які забезпечуються власними засобами, і визначається як ставлення власних коштів до сукупних активів. У 2022 р. значення коефіцієнта автономії склало 0,411, в той час як в 2020 р. воно становило 0,37, тобто частка власників підприємства в загальній сумі коштів, авансованих в його діяльність зросла. Таким чином, підприємство стало більше фінансово стійким, стабільне і менше залежне від зовнішніх кредиторів.

Як показники ліквідності, показники фінансової стійкості також мають нормативне значення. Далі визначимо фінансовий потенціал ТОВ «Перечинська Швейна фабрика

Таблиця 2.7

<i>Показатель</i>	<i>Високий рівень (A)</i>	<i>Середній рівень (B)</i>	<i>Низький рівень (C)</i>	<i>Значення показника</i>	<i>Оцінка рівня</i>
Коефіцієнт фінансової незалежності	> 0,5	0,3-0,5	< 0,3	0,41	B
Коефіцієнт поточної ліквідності	> 2,0	1,0-2,0	< 1,0	3,76	B
Коефіцієнт терміною ліквідності	> 0,8	0,4-0,8	< 0,4	0,68	B
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	> 0,2	0,1-0,2	< 0,1	0,002	C
Рентабельність всіх активів	> 0,1	0,05-0,1	< 0,05	0,03	C
Рентабельність власного капіталу	> 0,15	0,1-0,15	< 0,1	0,06	C
Ефективність використання активів для виробництва	> 1,6	1,0-1,6	< 1,0	1	C
Частка позикових коштів у загальній сумі	< 0,5	0,7-0,5	> 0,7	0,59	B
Частка вільних від зобов'язань активів, що знаходяться в мобільній формі	> 0,26	0,1-0,26	< 0,1	0,41	A

Частка накопиченого капіталу	> 0,1	0,05-0,1	< 0,05	0,41	A
------------------------------	-------	----------	--------	------	---

Оцінка фінансових показників ТОВ «Перечинська Швейна Фабрика»

Набрані бали свідчать про те, що платоспроможність підприємства та його фінансова стійкість перебувають на прийнятному рівні.

ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» практично по всіх складовим фінансовим показникам має низькі оцінки. Отже, ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» не є фінансово стабільним підприємством.

2.2 Аналіз складу та структури грошових потоків ТОВ «Перечинська швейна фабрика»

Аналіз показників складу, структури і динаміки грошових потоків ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» за 2020 – 2022 рр., представлений у таблиці 2.8.

У результаті здійснення виробничо-комерційної діяльності підприємство знизило об'єм грошової частки як в частині надходження грошових коштів, так і в частині їх відтоку.

Перевищення відтоку грошових коштів над їх надходженням у 2022 році, яке привело до мінусового значення чистого грошового потоку в розмірі 1076 тис.грн., що є негативним моментом у діяльності підприємства. Враховуючи ефективність грошових потоків по видам діяльності слід відзначити, що найбільший об'єм грошової частки представляє собою оборот від поточної діяльності ТОВ «Перечинська Швейна фабрика». Рівень грошового потоку від операційної діяльності в 2022 році склав 344752 тис.грн., що на 77558 тис. грн. менше, чим в попередньому році. Частка даного показника в загальному обсязі грошових потоків підприємства в 2022 році склала 75,68%, а в 2020 року 85,47%.

Порівнявши рух грошових коштів поточної діяльності можна

відзначити перевищення надходжень над відтоками ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» на 60836 тис.грн. Даний факт є негативним моментом в діяльності підприємства, оскільки саме поточна діяльність підприємства повинна забезпечувати умови достатності засобів для проведення операцій з інвестиційної та фінансової діяльності.

Таблиця 2.8 .

Показники складу, структури та динаміки грошових потоків ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» за 2020 – 2022 рр.

Показник грошових потоків		Сума				Темп зростання, %	Структура, %				
		2020	2021	2022	зміна, (+/-)		2020	2021	2022	зміна, (+/-)	
Позитивний - всього		700770	494118	455565	-245205	65,01	100	100	100	x	
Негативний - всього		697871	496067	456641	-241230	45,43	100	100	100	x	
Чистий - всього		2899	-1949	-1076	-3975	-	100	100	100	x	
За діяльність і стую	поточною	позитивний	700770	422310	344752	-356018	49,20	100	85,47	75,68	-24,32
		негативний	666959	496067	405588	-261371	60,81	95,57	100	88,82	-6,75
		чистий	33811	-73757	-60836	-94647	-	1166,3	3784,35	5653,9	4487,6
	інвестиційною	позитивний	0	0	0	0	-	0	0	0	0
		негативний	0	0	0	0	-	0	0	0	0
		чистий	0	0	0	0	-	0	0	0	0
	фінансовою	позитивний	0	71808	110813	110813	-	0	14,53	24,32	24,32
		негативний	30912	0	51053	20141	165,16	4,43	0	11,18	6,75
		чистий	-30912	71808	59760	90672	-	-1066,3	-3684,4	-5553,9	-4487,6

У 2022 році грошові потоки від фінансової діяльності були зосереджені головним чином на кредити. Спостерігається перевищення надходжень над витратами грошових коштів. Позитивна динаміка надходжень грошових коштів в результаті отримання кредитів в 2022 році у порівнянні з 2021 роком вказує на здійснення вкладень в підприємство, спрямованих на фінансування поточної діяльності і витрати інвестиційного характеру.

Таблиця 2.9

**Структура і динаміка надходжень грошових коштів ТОВ
«Перечинська Швейна фабрика» за 2020 – 2022 рр.**

Показник грошових потоків	Сума				Темп зростання, %	Структура, %			
	2020	2021	2022	Зміни (+/-)		2020	2021	2022	Зміни (+/-)
Засоби, отримані від покупців	593723	409577	337819	- 255904	56,9	84,72	82,89	74,15	-10,57
Інші надходження за поточною діяльністю	107047	12733	6933	- 100114	6,5	15,28	2,58	1,52	-13,76
Надходження позикових коштів	0	71808	110813	110813	x	0	14,53	24,32	24,32
Усього надійшло грошових коштів (позитивний грошовий потік)	700770	494118	455565	- 245205	65,0	100	100	100	x

Як видно з таблиці, найбільші надходження грошових коштів в 2022р спостерігалися як кошти отримані від покупців і замовників. Так питома вага даного показника в 2022 р. становила 74,15 %.

У свою чергу аналізуючи динаміку надходження грошових коштів можна відзначити її зниження в 2022 р. на 245205 тис. грн. в порівнянні з 2020 м. Це зниження обумовлено скороченням обсягів виробництва за аналізований період.

Таблиця 2.10.

Структура і динаміка витрат грошових коштів ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» за 2020 – 2022рр.

Показник грошових потоків	Сума				Темп зростання, %	Структура, %			
	2020	2021	2022	Зміни (+/-)		2020	2021	2022	Зміни (+/-)
Оплата товарів, робіт та послуг	498955	441357	354548	-144407	71,1	71,5	88,97	77,64	6,14
Оплата праці та нарахування	37334	32318	26132	-11202	70,0	5,35	6,51	5,72	0,37
Виплата відсотків по позиковим засобам	3	0	0	-3	0,0	0,01	0	0	-0,01
Погашення податкових зобов'язань	8449	4837	2406	-6043	28,5	1,21	0,98	0,53	-0,68
Інші поточні платежі	122218	17555	22502	-99716	18,4	17,51	3,54	4,93	-12,58
Виплачені кредити та позики	30912	0	51053	20141	165,2	4,43	0	11,18	6,75
Усього виплат грошових коштів	697871	496067	456641	-241230	65,4	100	100	100	x

Як видно з таблиці, найбільші виплати від грошових коштів в 2022 р спостерігається на оплату матеріальних видатків. Так питома вага даного показника в 2022р становив 77,64%.

У свою чергу аналізуючи динаміку витрат грошових коштів можливо відзначити зниження в 2022р. на 241230 тис.грн. в порівнянні з 2020р. Це зниження обумовлено скороченням обсягів виробництва за аналізований період.

В цілому обсяги і динаміка грошових надходжень і виплат свідчать про неефективне управління грошовими потоками ТОВ «Перечинська Швейна фабрика».

2.3.Оцінка ефективності управління грошовими потоками в ТОВ «Перечинська Швейна фабрика»

Однією з умов фінансового благополуччя підприємства є надходження грошових коштів. Однак надмірна величина грошових коштів

сповіщає, що реально підприємство терпить збитки, пов'язані з інфляцією і знеціненням грошей, а також з втратою можливості їх вигідного вкладення.

Зменшення тривалості одного обороту свідчить про покращення використання грошових коштів.

Тривалість періоду складає: 360 днів - при розрахунку значення показника за рік; 90 днів - при розрахунку за квартал; 30 днів - за місяць. Для розрахунку залучаються внутрішні облікові дані про величину залишків на початок і кінець періоду по рахунках грошових коштів.

Розрахунок періоду обороту грошових коштів на ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» наведено у таблиці 2.11.

Таблиця 2.11.

Зміна тривалості обороту грошових коштів ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» по місяцям за 2020 -2022 рр.

Місяць	2020 р.			2021 р.			2022 р.		
	Залишки грош. засобів	Оборот за місяць, тис. грн.	Період обороту, днів	Залишки грош. засобів	Оборот за місяць, тис. грн.	Період обороту, днів	Залишки грош. засобів	Оборот за місяць, тис. грн.	Період обороту, днів
Січень	4513	61545	2,20	3240	42578	2,28	1291	37852	1,02
Лютий	5478	60580	2,71	6875	38943	5,30	1411	37732	1,12
Березень	6244	59814	3,13	7552	38266	5,92	1214	37929	0,96
Квітень	6854	59204	3,47	6752	39066	5,19	1514	37629	1,21
Травень	4153	61905	2,01	5642	40176	4,21	933	38210	0,73
Червень	5412	60646	2,68	4215	41603	3,04	895	38248	0,70
Липень	4896	61162	2,40	3586	42232	2,55	598	38545	0,47
Серпень	4241	61817	2,06	3515	42303	2,49	583	38560	0,45
Вересень	3258	62800	1,56	2952	42866	2,07	536	38607	0,42
Жовтень	4517	61541	2,20	2752	43066	1,92	435	38708	0,34
Листопад	4025	62033	1,95	1647	44171	1,12	587	38556	0,46
Грудень	3240	62818	1,55	1291	44527	0,87	215	38928	0,17

Як свідчать дані таблиці 2.11, період обороту грошових коштів протягом 2022 року коливається в межах від 1 до 0,17 днів. Інакше кажучи, з моменту надходження грошей на рахунок підприємства до моменту їх вибуття проходило в середньому не більше 2 дні.

Ефективність використання грошових коштів характеризується системою економічних показників, раніше всього оборотністю грошових коштів.

Оборотність грошових коштів характеризується рядом взаємопов'язаних показників: тривалістю одного обороту в днях, кількістю оборотів за певний період - рік, півріччя, квартал (коефіцієнт оборотності), сумою зайнятих на підприємстві грошових коштів на одиницю продукції.

Для аналізу ефективності обігу коштів ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» складемо таблицю, яка показує коливання обороту грошових коштів протягом звітного періоду, термін з моменту надходження грошей на розрахунковий рахунок до моменту їх вибуття.

Таким чином, наведені розрахунки показують, що протягом 2020 року ефективність використання грошових коштів була нерівномірною. Найбільш ефективно грошові засоби ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» використовувалися в літні місяці, про що свідчать найбільші показники коефіцієнта оборотності грошових коштів і найменші показники коефіцієнта завантаження коштів у обороті.

Таблиця 2.12.

**Аналіз ефективності обороту грошових коштів ТОВ
«Перечинська Швейна фабрика» у 2020-2022рр.**

Місяць	2020 р.		2021 р.		2022 р.	
	Коефіцієнт оборотності грошових коштів	Коефіцієнт завантаження грошових коштів у обороті	Коефіцієнт оборотності грошових коштів	Коефіцієнт завантаження грошових коштів у обороті	Коефіцієнт оборотності грошових коштів	Коефіцієнт завантаження грошових коштів у обороті
Січень	13,64	7,33	13,14	7,61	29,32	3,41
Лютий	11,06	9,04	5,66	17,65	26,74	3,74
Березень	9,58	10,44	5,07	19,74	31,24	3,20
Квітень	8,64	11,58	5,79	17,28	24,85	4,02
Травень	14,91	6,71	7,12	14,04	40,95	2,44
Червень	11,21	8,92	9,87	10,13	42,74	2,34
Липень	12,49	8,00	11,78	8,49	64,46	1,55
Серпень	14,58	6,86	12,03	8,31	66,14	1,51
Вересень	19,28	5,19	14,52	6,89	72,03	1,39
Жовтень	13,62	7,34	15,65	6,39	88,98	1,12

Продовження таблиці 2.12

Листопад	15,41	6,49	26,82	3,73	65,68	1,52
Грудень	19,39	5,16	34,49	2,90	181,06	0,55

Найменш ефективно грошові засоби ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» використовувалися в березні і листопаді, що пов'язано з великими залишками грошових коштів і низькими оборотами протягом місяця.

Далі проведемо аналіз ефективності руху потоку грошових коштів ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» 2020-2022рр, з застосуванням фінансових коефіцієнтів.

Аналіз показників якості управління грошовими потоками ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» за 2020 – 2022рр. представлений у таблиці 2.13.

Таблиця 2.13

**Показники якості управління грошовими потоками ТОВ
«Перечинська Швейна фабрика»**

Показник	2020	2021	2022	Відхилення, +/-	
				2021 / 2020	2022 / 2021
Вихідні дані					
Приплив грошових коштів за поточною діяльністю, тис. грн.	700770	422310	344752	-278460	-77558
Відтік грошових коштів за поточною діяльністю, тис. грн.	666959	496067	405588	-170892	-90479
Чистий грошовий потік за поточною діяльністю, тис.грн.	33811	-73757	-60836	-107568	12921
Виплати за кредитами та позиками, тис.грн.	30915	0	51053	-30915	51053
Відтік грошових коштів за фінансовою діяльністю, тис. грн.	30912	0	51053	-30912	51053
Зміна залишку матеріальних оборотних активів, тис. грн	-886	1340	-2581	2226	-3921
Середня величина дебіторської заборгованості, тис. грн.	73492,5	40237	40806	-33256	569
Надходження грошових коштів, тис. грн.	700770	494118	455565	-206652	-38553
Відтік грошових коштів, тис. грн.	697871	496067	456641	-201804	-39426
Чистий прибуток, тис. грн.	99909	20587	10198	-79322	-10389
Середня величина залишку грошових коштів, тис. грн.	1790,5	2265,5	753	475	-1512,5
Прибуток від продажу, тис. грн.	110237	27949	16748	-82288	-11201

Продовження таблиці 2.13

Розрахункові коефіцієнти					
Коефіцієнт поточною платоспроможності за рік	1,051	0,851	0,85	-0,2	-0,001
Коефіцієнт забезпеченості грошовими засобами	0,966	1,644	0,668	0,678	-0,976
Інтервал самофінансування	40,635	30,844	36,888	-9,791	6,044
Достатність грошового потоку поточної діяльності для погашення зобов'язань	1,094	x	-1,192	x	-1,192
Коефіцієнт достатності чистого грошового потоку	1,126	-55,043	-1,255	-56,169	53,788
Коефіцієнт ефективності грошових потоків	0,051	-0,149	-0,15	-0,2	-0,001
Коефіцієнт ліквідності грошового потоку	1,004	0,996	0,998	-0,008	0,002
Коефіцієнт рентабельності надходжень грошових коштів	0,143	0,042	0,022	-0,101	-0,02
Коефіцієнт рентабельності залишку грошових коштів	55,799	9,087	13,543	-46,712	4,456
Коефіцієнт рентабельності відтоку грошових коштів	0,143	0,042	0,022	-0,101	-0,02
Коефіцієнт рентабельності грошових витрат за поточною діяльністю	0,165	0,056	0,041	-0,109	-0,015

Коефіцієнт поточної платоспроможності за 2022 рік характеризує достатність грошового потоку поточної діяльності за період. Як видно з даних таблиці, ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» в 2022 році за рахунок надходжень грошових коштів мало можливість здійснити 85% поточних платежів. У 2021 р рівень даного показника становив 85,1% поточних платежів.

Коефіцієнт забезпеченості грошовими засобами характеризує, скільки в середньому днів підприємство зможе працювати без додаткових вкладень грошових коштів.

Аналіз показує, що ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» в 2022 р. за рахунок витрачання залишку коштів на розрахунковому рахунку може здійснювати поточну діяльність протягом 0,668 днів. При цьому додаткова мобілізація коштів з короткострокових фінансових вкладень і дебіторської заборгованості дозволить здійснювати поточну господарську діяльність протягом 36,888 днів. У динаміці відбувається зниження даного показника за аналізований період. Так в 2020р. даний коефіцієнт дорівнює 0,966. У 2021 р. 1,644, що на 0,976 більше, чим у 2022 р.

Достатність грошового потоку поточної діяльності для покриття зобов'язань характеризує можливість підприємства за рахунок власних коштів погашати зобов'язання. У даного підприємства в звітному періоді були відсутні грошові ресурси для покриття фінансових платежів. У 2021 році фінансові витрати перевищували надходження від поточної діяльності.

Рівень коефіцієнта достатності чистого грошового потоку для самофінансування свідчить про нездатність ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» фінансувати інвестиційні процеси за рахунок власних коштів.

Коефіцієнт достатності чистого грошового потоку за аналізований період визначає достатність чистого грошового потоку з обліком фінансованих потреб. Чистий грошовий потік звітного періоду ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» виявився недостатнім для збільшення вартості необоротних активів та виплати дивідендів.

У якості узагальнюючого показника ефективності використовується коефіцієнт ефективності грошових потоків в аналізованому періоді. Даним показником виступає коефіцієнт реінвестування грошових потоків підприємства. Значення вищевказаних показників свідчать, що в цілому ефективність поточної діяльності ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» в 2022р в порівнянні з 2021р. знизилася на 0,1 відсоткових пункту, при цьому має місце більш раціональне, чим раніше використання можливостей для реінвестування грошового потоку.

Коефіцієнт ліквідності грошового потоку розраховується для оцінки синхронності формування різних видів грошових потоків в розрізі окремих тимчасових інтервалів (місяць, квартал) посеред досліджуваного періоду. У зв'язку з відсутністю вихідних даних рівень даного коефіцієнта було визначено в цілому за 2022 рік і склав 0,998, а в аналогічному періоді 2021 року - 0,996, що вказує на стабільність грошових потоків підприємства.

Оцінка ефективності використання грошових коштів визначається за допомогою коефіцієнтів рентабельності.

В ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» в 2021 році рівень рентабельності чистого прибутку склав 4,2% позитивного грошового потоку, 9,087% залишку грошових коштів і 4,2% негативного грошового потоку.

У 2022р. показники виглядають наступним чином:

1) величина чистою прибутку, вклад на 1 гривню позитивного грошового потоку, склав 2,2 копійки,

2) величина чистого прибутку, вклад на 1 гривню середнього залишку грошових коштів, склав 1354,3 копійки,

3) величина чистого прибутку, вклад на 1 гривню негативного потоку грошових коштів, склав 2,2 копійки.

Коефіцієнт рентабельності грошових витрат поточної діяльності звітного періоду свідчить про те, що на кожну гривню грошових коштів, спрямованих на фінансування поточної господарської діяльності ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» отримало 0,041 грн. прибутку від продажів. У 2021 році рівень даного показника становив 0,056 грн.

В цілому можливо зробити висновок про неефективне управління грошовими потоками ТОВ «Перечинська Швейна фабрика».

РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ТОВ «ПЕРЕЧИНСЬКА ШВЕЙНА ФАБРИКА»

3.1. Аналіз заходів вдосконалення управління грошовими потоками ТОВ «Перечинська швейна фабрика»

Для забезпечення стабільної платоспроможності підприємством розробляється політика управління грошовими активами, яка полягає в їх оптимізації.

На рис. 3.1 представлені складники політики управління грошовими активами.

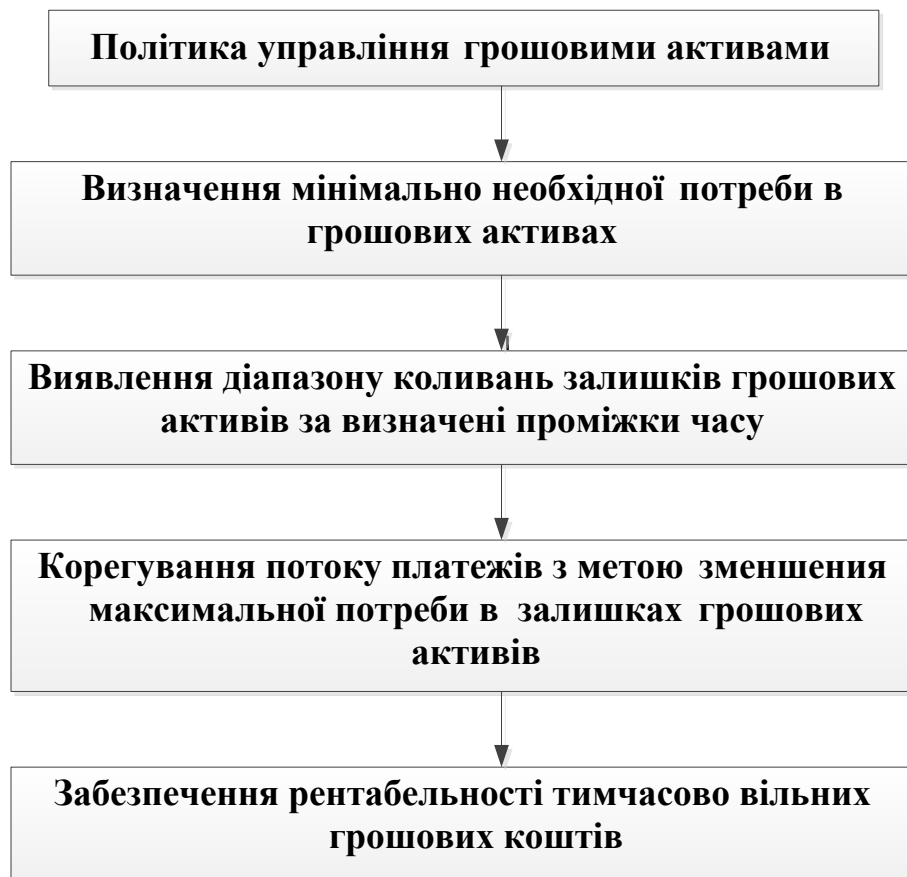

Рис.3.1 Алгоритм управління грошовими активами

Для ефективного управління ТОВ «Перечинська Швейна фабрика». необхідно прийняти управлінські рішення, які допоможуть збалансувати грошові потоки, їх формування і збільшення чистого грошового потоку.

Так як за результатами дослідження з'ясувалося, що на ТОВ «Перечинська Швейна фабрика». спостерігається зменшення надходжень грошових коштів, а також значна різниця щоквартальних відхилень між значеннями позитивних і негативних грошових потоків.

У данній ситуації, доречно прийняти наступні управлінські рішення:

Таблиця 3.1

Управлінські рішення для забезпечення надходжень грошових коштів

<i>Управлінські рішення</i>	<i>Можливості забезпечення рішення</i>
для збільшення обсягу позитивного грошового потоку в довгостроковому періоді	продаж частини фінансових інструментів інвестування
	залучення інвесторів для збільшення власного капіталу
зниження обсягу негативного грошового потоку в довгостроковому періоді	відмова від фінансового інвестування при побудові альтернативних варіантів інвестиційного портфеля
	зниження величини постійних витрат
можливість здійснення надходжень грошових коштів за рахунок зовнішнього фінансування:	за рахунок торгового кредиту
	за рахунок банківського кредиту
	за рахунок емісії комерційних векселів
	за рахунок факторингу (продажу дебіторської заборгованості)
	за рахунок лізингу
	за рахунок короткострокової оренди
зростання чистого грошового потоку	здійснення ефективного податкового менеджменту, що забезпечує зниження сумарних податкових виплат
	здійснення ефективною тарифної політики, що забезпечує підвищення прибутковості операційної діяльності
	збільшення обсягів послуг, що надаються
	стягнення кредиторської заборгованості з метою прискорення оборотності грошових коштів
	розмежування виплат за ступенями пріоритетності для зменшення відтоку грошових коштів
	збільшення надходжень коштів за рахунок підвищення ефективності інвестиційної та фінансової діяльності

У рамках цих напрямів нами були розроблено ряд заходів, спрямованих на прискорення залучення грошових коштів:

Рис.3.2 Заходи, спрямовані на прискорення залучення грошових коштів ТОВ «Перечинська Швейна фабрика»

ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» має широку клієнтську базу, що закуповують товар підприємства. Значну частку складають клієнти, які вносять оплату за договором в кінці місяця. Тому доцільніше для ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» стало б вистроювати роботу з цими клієнтами на умовах надання знижок за дострокове внесення оплати.

Основним завданням знижки для прискорення платежів являється скорочення термінів погашення дебіторської заборгованості і прискорення оборотності оборотних коштів підприємства.

Знижки для прискорення оплати є стандартною мірою зниження ціни продажу, гарантовану покупцеві, якщо він зробить оплату раніше встановленого договором терміну продажу.

Етапи застосування знижок для прискорення оплати складається з трьох елементів: перший елемент представляє кількісну величину знижок, другий елемент визначає період, протягом якого покупець має можливість скористатися цією знижкою, і завершальним елементом є терміни, протягом яких виплата всією суми боргу за постачання товару, робіт і послуг повинна

бути погашеною, якщо покупець не скористається своїм правом на знижку для прискореного платежу.

Відповідно, в таких договорах доцільно прописати наступним чином: «2/10, нетто 30», що означатиме, покупець зобов'язаний внести повну оплату за товари протягом 30 календарних днів з моменту отримання продукції (робіт, послуг). Але якщо покупець внесе оплату протягом перших 10 днів цього періоду, він буде мати право на автоматичне отримання знижки в розмірі 2%, тобто, скористатися знижкою за прискорення оплати.

Величина прискорення темпів оплати, як правило, визначається наступними факторами: рівень ставок на знижку та рівень банківських відсоткових ставок по кредитах під фінансування оборотного капіталу.

Обґрунтуємо варіанти застосування даного виду прискорення для ТОВ «Перечинська Швейна фабрика», можливості скорочення втрат від інфляції при зміні порядку розрахунків з клієнтами за надані послуги в залежності від терміну оплати.

Річна виручка від реалізації товарів на підприємстві становила 403780 тис.грн. Середня сума дебіторської заборгованості 40806 тис.грн. на умовах передоплати здійснюється 60% від всіх продажів підприємства, решта (40%) - з наданням клієнтам відстрочки платежу.

Проведемо порівняльну оцінку двох варіантів короткострокового фінансування своїх клієнтів ТОВ «Перечинська Швейна фабрика»:

- 1) надання знижки задля найшвидшого покриття потреби в грошових засобах,
- 2) отримання кредиту без надання знижки.

У розрахунках враховуються наступні умови:

- інфляційний зростання цін - в середньому 1% в місяць,
- договірний термін оплати - 1 місяць,
- при оплаті за фактом покупки товару, тобто. в початку місяця знижка 2%,
- банківський відсоток короткострокового кредиту - 19% річних,
- рентабельність альтернативних вкладень капіталу - 15% річних.

Розрахунок наведено у таблиці 3.2:

Таблиця 3.2.

Розрахунок фінансового результату ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» на 1тис.грн. від надання знижки

<i>Показник</i>	<i>Надання знижки</i>	<i>Кредит</i>
Індекс цін	1,01	1,01
Коефіцієнт дисконтування ($1/(1+0,01)^1$)	0,99	0,99
Втрати від знижки на кожну 1тис.грн.	20	
Втрати інфляції з кожної 1тис.грн		$1000-1000 * 0,99 = 10$
Дохід від альтернативних вкладень капіталу	$(1000-20) * 0,15 * 0,99 =$ $=145,53$	$(1000 * 0,15) * 0,99 = 148,5$
Оплата відсотків	-	$1000 * 0,19 / 12 = 15,8$
Фінансовий результат	$145,53-20 = 125,53$	$148,5-10-15,8 = 122,7$

Розрахунок показує, що при наданні знижки ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» може отримати дохід більше, чим при використанні кредиту.

Розрахунки показують, що надання 2% знижки за попередньою оплатою продукції підприємства дозволить ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» отримати з кожної тисячі гривень 125,53 грн., або в цілому при 40% обсягу реалізації в умовах знижки – 20275 тис.грн ($403) 780 * 40% * 125,53 / 1000$). Що в свою чергу стимулює зниження дебіторської заборгованості і прискорення надходжень грошових коштів серед інших резервів.

Припустимо, що 50% клієнтів підприємства, а їх дебіторська заборгованість на кінець 2022 року становила 36 278 тис.грн скористаються знижкою, щонадається і внесуть оплату за реалізовану їм продукцію на рахунок ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» без відстрочки платежу. Це з однієї сторони збільшить виручку від продажів підприємства, а з іншого боку

знизить середньорічну суму дебіторської заборгованості, що призведе до додаткових надходжень грошових коштів.

Порівняльний аналіз показників оборотності дебіторської заборгованості ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» до впровадження системи знижок і після впровадження системи знижок за 2022р. представлений у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Порівняльний аналіз показників оборотності дебіторської заборгованості ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» до та після впровадження системи знижок

<i>Показник</i>	<i>До впровадження</i>	<i>Після впровадження</i>	<i>Відхилення</i>	
			<i>абсолютне</i>	<i>відносне %</i>
Виручка від продажу товарів, послуг, тис.грн	403780	413918	10138	102,51
Середньорічна сума дебіторської заборгованості, тис.грн	40806	22667	-18139	55,55
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, разів	9,90	18,26	8,37	184,54
Період оборотності дебіторської заборгованості, дн.	36,38	19,71	-16,67	54,19
Коефіцієнт завантаження коштів в обороті, копійок	144,57	80,31	-64,26	55,55

Таким чином, впровадження системи знижок може дозволити підприємству збільшити коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості на 8 оборотів і скоротити період оборотності дебіторської заборгованості на 17 днів. Економія грошових коштів від прискорення оборотності дебіторської заборгованості складе: $-64,26 * 413\ 918 / 100 = - 265\ 998$ тис. грн

Таким чином, система знижок сприяє захисту підприємства від інфляційних збитків і дещо дешевшому поповненню оборотного капіталу в грошовій чи натуральній формі.

Щодо наступного впровадження, то однозначно розвиток ринкових відносин і інфраструктури фінансового ринку дозволяють використовувати в практиці фінансового менеджменту ряд нових форм управління

дебіторською заборгованістю - її рефінансування, тобто. прискорений перехід в інші форми оборотних активів підприємства: грошові засоби та високоліквідні короткострокові цінні папери.

Основними формами рефінансування дебіторської заборгованості, використовуваними в сьогоденні, є: факторинг; облік векселів, виданих покупцями продукції; форфейтинг.

Факторингова операція дозволяє підприємству - продавцю рефінансувати переважну частину дебіторської заборгованості за наданим покупцю кредитом в короткі терміни, скоротивши тим самим період фінансового і операційного циклу. До недоліків факторингової операції можна віднести лише додаткові витрати продавця, пов'язані з продажем продукції, а також втрату прямих контактів з покупцем у процесі здійснення ним платежів.

У Закарпатській області АТ «ОТП БАНК» надає послуги факторингу з регресом (зворотним викупом) на внутрішньому ринку України.

Головним недоліком факторингу є плата за його використання. Факторингова комісія представляє собою загальну плату за комплексну послугу і в загальному випадку складається з наступних складових:

- збір за обробку документів. АТ «ОТП БАНК» розробив програмне забезпечення, що дозволяє знизити трудовитрати при обробці документів, в результаті комісії за обробку документів вдалося знизити в п'ять разів, тобто 10грн. за документ;

- власне факторингова комісія (0,1 % від вартості контракту);

- відсотки за використання грошових коштів, наданих банком клієнту відразу після відвантаження товару і отримання від нього товарно - транспортних документів (14 % річних).

Існує кілька причин, по яким використання факторингу ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» дозволить ефективно керувати дебіторською заборгованістю.

Перша причина - потреба в додаткових оборотних засобах для товарного кредитування покупців. Справа в тому, що факторинг є практично єдиним засобом фінансування дебіторської заборгованості.

Висновок угоди ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» з АТ «ОТП БАНК» про надання послуг факторингу, дозволить підприємству не обмежувати кількість клієнтів, яким необхідно надавати товари в кредит, не встановлюючи ліміти на обсяги продажу і терміни кредитування. Завдяки чому успішно складається створення нових каналів збуту та збільшення обсягу продажів.

Друга причина - прагнення знизити кредитні ризики. Банк - фактор регулярно відстежує кредитоспроможність покупців підприємства і представляє відповідні звіти, що сприяє мінімальним втратам від неплатежів.

Отже, ретельно проаналізувавши усі переваги і недоліки факторингу і порівнявши його з кредитуванням, було зроблено висновки, що факторинг - саме той інструмент, що дозволить ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» збільшити продажі та краще використовувати свої оборотні засоби. Таким чином, фінансовий механізм факторингу надає постачальникам принципово інші можливості для свого розвитку, чим ті можливості, які має постачальник, самостійно обслуговуючи товарний кредит. Фінансування при факторингу, а відмінність від власних коштів і кредиту, не обмежено ніякими сумами.

Проведемо розрахунок вартості факторингових послуг, при умові, що виручка від продажу продукції за рік склала 403780 тис.грн. Загальна кількість покупців - 54, в том числі десять з них можуть працювати з ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» на умовах факторингу. Сума операцій по факторингу за рік може скласти до 10 % від виручки, тобто. - 4037,80 тис.грн.

В укладених договорах обумовлено наступне:

- 1) постачання продукції ТОВ «Перечинська Швейна фабрика»

здійснюється на умовах відстрочки платежу покупцю на 90 днів,

2) поступка права вимоги боргу на постачання товару надається АТ «ОТП БАНК»

3) виплата дострокового платежу ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» відбувається відразу після віддачі товару та складає 90 % від суми поставленого товару,

4) відсоткова ставка за надані грошові засоби - 18 % річних,

5) резерв грошових коштів складає 10 % і знаходиться в розпорядженні АТ «ОТП БАНК» до моменту оплати 100 % вартості товару покупцем,

6) комісія АТ «ОТП БАНК» за надання факторингових послуг складає 0,1 % від суми резерву,

7) переказ залишків грошових коштів здійснюється по закінченню 90 днів за вирахуванням комісії АТ «ОТП БАНК».

Результати розрахунку представимо в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

**Розрахунок вартості факторингових послуг, наданих ТОВ
«Перечинська Швейна фабрика»**

<i>Найменування показника</i>	<i>При використанні факторингу</i>
Сума факторингової операції (загальна сума рахунків за рік), грн.	40 378 000
Облікова ставка банку, %	18%
Сума комісійного винагороди 0.1 %, грн.	40378
Витрати на здійснення факторингової угоди (Витрати на підготовку та оформлення документів), грн.	2500
Плата користування кредитом, грн.	6541236
Загальна сума витрат підприємства, грн.	6584114
Додатково отримані грошові кошти, грн.	36340200
Рівень додаткових витрат рівня додатково отриманих грошових коштів %	18,12

Таким чином, застосування факторингу вигідне для підприємства. За рахунок даного заходу підприємство покращить розрахунково – платіжну дисципліну. Прибутковість реалізації запропонованих заходів складає 81,88%.

Як вже вказувалося раніше, для підвищення ефективності управління грошовими потоками на підприємстві, при оновленні необоротних активів, необхідно використовувати найбільш вигідні умови фінансування.

Так зокрема, керівництво ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» запланувало на 2025 рік придбання нового обладнання на загальну вартість 675 тис. руб .

Фінансування оновлення операційних необоротних активів зводиться до двох варіантів.

Перший ґрунтується на тому, що весь обсяг оновлення активів фінансується за рахунок власного капіталу.

Другий заснований на змішаному фінансуванні оновлення операційних необоротних активів за рахунок власного та довгострокового позикового капіталу - лізингу.

Розглянувши умови надання лізингового кредиту у всіх представлених компаніях, можна зробити висновок, що найбільш прийнятними умовами для ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» є умови компанії «ОТП Лізинг». Взявши до уваги, що міністерство фінансів дало старт новій державній програмі «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9%». Нині в міністерстві відбулося підписання перших трьох угод з лізинговими компаніями для участі в програмі, запровадженій для спрощення доступу мікро-, малого і середнього бізнесу до фінансового лізингу та розширення альтернативних джерел фінансування інвестицій ММСП.

Порівняємо ефективність фінансування покупки обладнання при наступних умовах:

- вартість обладнання – 675 тис. грн .;
- термін експлуатації – 5 років;
- авансовий лізинговий платіж передбачений в сумі 15% і складає 101,25 тис. грн .;
- регулярний лізинговий платіж за використання обладнання складає 143 тис.грн. в рік (з врахуванням коефіцієнта подорожчання 6 % в рік);

- ліквідаційна вартість активу після передбаченого терміну його використання прогнозується у сумі 100 тис.грн .
- ставка податку на прибуток складає 20 %;
- середня ставка відсотка по довгостроковому банківському кредиту 18 % в рік.

Виходячи з наведених даних, справжня вартість грошового потоку складе:

1) при придбанні активу в власність за рахунок власних фінансових ресурсів:

$$ВГПв = 765,0 - (100/(1+0,18)^5) = 765,0 - 100/2,29 = 765 - 43,7 = 631,3 \text{ тис.грн}$$

2) при оренді активу:

$$ВГПоа = 101,25 + (143(1 - 0,2)/ (1+0,18)) + (143(1-0,2)/ (1+0,18)^2) + (143(1-0,2)/ (1+0,18)^3) + (143(1-0,2)/ (1+0,18)^4) + (143(1-0,2)/ (1+0,18)^5) = 101,25 + 96,9 + 82,3 + 69,8 + 59 + 50 + 29,64 + 43,7 = 444,89 \text{ тис.грн.}$$

Таким чином, якщо порівняти отримані результати, можна відзначити, що найменший грошовий потік при купівлі обладнання буде спостерігатися при лізингу: $444,89 < 631,3$. Отже придбання даного обладнання на умовах фінансового лізингу для ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» буде бути більше ефективним.

Враховуючи той факт, що в даний момент підприємство має певні фінансові труднощі і не має в своєму розпорядженні готівки, дана форма фінансування проекту буде найбільш ефективною.

Для оцінки обраних управлінських рішень проведемо коригування звітнього періоду (методом прямого рахунку), так як це дасть можливість наочно оцінити вірність прийнятих рішень. Прогноз здійснено за поточною діяльністю. Інвестиційна і фінансова діяльності залишаться незмінними

На ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» розрахунки з постачальниками здійснюються передоплатою 80% і 20% в розстрочку на наступний місяць. Застосуємо постоплатну систему розрахунків з постачальниками сировини, тобто. сировина отримана в цьому місяці, а оплачувати в наступному. Дана система оплати оптимально підходить в ситуації що

склалася. Також слід враховувати відставання оплати рахунків постачальників. Для планування вважатимемо, що ці рахунки оплачуються всасно.

Існує значна кількість методик прогнозування, їх вибір залежить від специфіки виду діяльності підприємства, сезонності, ступеня схильності продажів та оплат до зовнішніх умов.

Скориставшись методикою І.А Бланка складемо оптимістичний і песимістичні варіанти руху грошових коштів підприємства, на основі очікуваних обсягів продажів у 2024р. з урахуванням тенденції що склалася.

При плануванні надходжень грошових коштів було враховано запланований рівень зростання виручки від реалізації і змінних витрат підприємства на 3% в квартал.

При плануванні обсягу дебіторської заборгованості в оптимістичному варіанті враховано наступне: 80% продажів очікується в кварталі, в якому реалізована продукція, і 20% надходжень очікується в наступному кварталі.

Таблиця 3.5

Прогноз грошових надходжень і дебіторської заборгованості ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» (оптимістичний варіант) за 2022р.

Показник	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал
Дебіторська заборгованість на початок періоду	72556	73364	69164	64755
Виручка від реалізації - всього	131229	13779	144679	151913
У в тому числі: продаж в кредит	104983	11023	115744	121531
Надходження грошових коштів - всього. в т.ч.	130421	14198 9	149089	156543
за розрахунок готівкою	26246	27558	28936	30383
80% реалізації в кредит за даний період	83986	88186	92595	97225
20% реалізації попереднього періоду	20189	26246	27558	28936
Дебіторська заборгованість на кінець періоду	73364	69164	64755	60125

Далі необхідно скласти прогноз руху грошових коштів рік ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» (оптимістичний варіант) за 2022р.

При складанні даного прогнозу було враховано зростання надходжень грошових коштів і грошових виплат на 5%.

Таблиця 3.6

**Прогноз руху грошових коштів ТОВ «Перечинська Швейна фабрика»
(оптимістичний варіант) за 2022 р. тис. грн.**

<i>Показник</i>	<i>I квартал</i>	<i>II квартал</i>	<i>III квартал</i>	<i>IV квартал</i>
Залишки грошових коштів на початок періоду	215	13665	33865	56045
Грошові надходження				
Надходження грошових коштів від покупців та замовників	130421	141989	149089	156543
Інші доходи	1733	1993	2292	2636
Загальні надходження	132154	143982	151381	159179
Грошові виплати				
- на оплату товарів, сировини та інших оборотних активів;	105944	111241	116803	122643
- на оплату праці;	6533	6860	7203	7563
- розрахунки з податків;	602	620	638	657
- Інші витрати.	5626	5063	4557	4101
Разом виплати	118704	123783	129201	134964
Чистий грошовий потік	13450	20199	22180	24215
Грошові засоби на кінець періоду	13665	33865	56045	80260
В т.ч. операційний	218474,6	218474,6	218474,6	218474,6

Одним з способів зберегти і примножити вільні коштів є банківський депозит. Його можливо відкрити на короткий термін, при цьому рівень ризику буде прийнятним, а супутні витрати - майже нульовими. Також варіантом ефективного використання залишку грошових коштів є узгодження з банками, здійснюючими розрахункове обслуговування ТОВ «Трикотажний рай», умов поточного зберігання залишку грошових активів із виплатою депозитного відсотка по середньої сумі цього залишку.

При плануванні обсягу дебіторської заборгованості в песимістичній варіанті враховано наступне: 70% продажів очікується в кварталі, в якому реалізована продукція, і 30% надходжень очікується в наступному кварталі.

Прогноз грошових надходжень і дебіторської заборгованості ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» (песимістичний варіант) на 2024р.представлений в таблиці 3 7.

Таблиця 3 7.

Прогноз грошових надходжень і дебіторської заборгованості ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» (песимістичний варіант) за 2022р.

тис.грн.

<i>Показник</i>	<i>I квартал</i>	<i>II квартал</i>	<i>III квартал</i>	<i>IV квартал</i>
Дебіторська заборгованість початку періоду	72556	65962	59500	58328
Виручка від реалізації - всього	99720	97726	117271	140725
В тому числі: продаж в кредит	79776	78180	93816	112580
Надходження грошових коштів - всього. в т.ч.	106314	104187	118443	142132
за розрахунок готівки	19944	19545	23454	28145
70% реалізації в кредит в даний період	55843	54726	65672	78806
30% реалізації попереднього	30527	29916	29318	35181
Дебіторська заборгованість на	65962	59500	58328	56920

На підставі таблиці 3.7 і прогнозу виплат грошових коштів складемо бюджет грошових потоків ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» на 2024рік в песимістичному варіанті в таблиці 3 8.

Таблиця 3.8

Прогноз руху грошових коштів ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» (песимістичний варіант) 2024 р. тис.грн .

<i>Показник</i>	<i>I квартал</i>	<i>II квартал</i>	<i>III квартал</i>	<i>IV квартал</i>
Залишки грошових коштів на початок періоду	215	-10769	-40065	-73753
Надходження грошових коштів від покупців і замовників	106314	104187	118443	142132
Інші доходи	1733	2093	2407	2768
Загальні надходження	108047	10628	12085	144900

Продовження таблиці 3.8

Грошові виплати				
- на оплату товарів, сировини та інших оборотних активів;	105944	121835	140111	161127
- на оплату праці;	6860	7203	7563	7941
- на виплату відсотків за борговими зобов'язаннями;	0	0	0	0
- розрахунки податків;	602	632	663	696
- Інші витрати.	5626	5907	6202	6512
Разом виплати	119031	135576	154539	176277
Чистий грошовий потік	-10984	-29296	-33689	-31377
Грошові засоби на кінець періоду	-10769	-40065	-73753	-105130

Згідно розрахунків, в гіршому випадку, підприємство буде відчувати дефіцит коштів, що є не прийнятним. Дані цифри вказують на суми, що потрібно отримати додатково, аби сплатити поточні рахунки.

Основним кредитором ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» є АТ «ОТП БАНК», що пропонує найбільш вигідні умови кредитування підприємству: протягом 1 року при 18% річних видаються короткострокові кредити.

Запропонований варіант короткострокового фінансування надає можливість для здійснення підприємством поточної діяльності при витратах на виплату відсотків на суму від 41349 тис.грн. в залежності від варіанта подій.

Таким чином, можна зробити висновок, що з допомогою системи планування керівництво ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» буде мати можливість встановити, в які терміни воно має знайти додаткові джерела фінансування, відсутність яких призведе підприємство до банкрутства.

3.2. Впровадження контролінгу грошових потоків на підприємстві

Важливою складовою підвищення ефективності управління грошовими потоками ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» є побудова ефективної системи контролю грошових потоків.

Від того на скільки якісно організований контроль грошових потоків

підприємства в значній мірі залежать його платоспроможність та фінансова рівновага як в поточному так і в довгостроковому періоді. Так, в процесі організації контролю грошових потоків потрібно враховувати його основні властивості та характеристики.

Контроль грошових потоків в контексті організації руху грошових коштів ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» проявляється через швидкість виконання платежів. Проте на практиці досить часто можуть виникати технічні проблеми під час руху грошових коштів такі як: закінчення терміну повноважень підписантів; проблеми в роботі програмного забезпечення, яке відповідає за проведення платежів як з боку підприємства так і з боку банківської установи; людський фактор виникає в ситуації, коли порушення під час здійснення платежів зумовлені діями працівників як самого підприємства так і банківської установи; затримки у виконанні платежів банками; зміни у часі та умовах інкасації готівки.

У зв'язку з цим, на ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» необхідно розробити ефективну систему контролю грошових потоків, яка органічно буде пов'язана з організаційною структурою підприємства.

Основним структурним підрозділом ТОВ «Перечинська Швейна фабрика», який відповідає за управління грошовими потоками є фінансова дирекція. До якої входять наступні підрозділи (рис.3.3)

З наведеного бачимо, що основними структурними підрозділами, які беруть безпосередню участь в управлінні грошовими потоками є фінансовий та бюджетний відділи, зокрема до їх компетенцій можна віднести розробку бюджету руху грошових коштів, аналіз його виконання та затвердження.

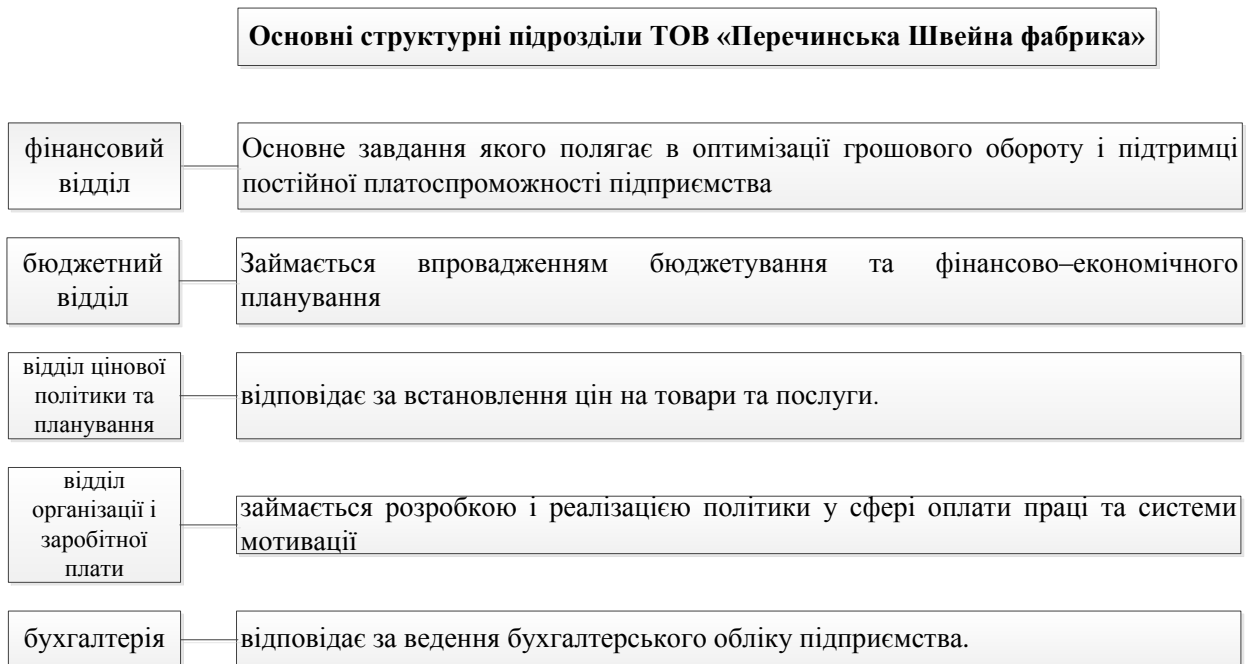

Рис.3.3. Склад фінансової дирекції ТОВ «Перечинська Швейна фабрика»

Проте, як видно з наведеної інформації, у ТОВ «Перечинська Швейна фабрика», відсутній спеціальний структурний підрозділ, який би займався контролем за грошовими потоками.

Тому на підприємстві доцільно створити центр грошової відповідальності, зокрема доцільно виділити:

- центр витрачання грошових коштів, що здійснюватиме контроль виплат по окремим видам діяльності,
- центр надходження грошових коштів, що забезпечить контроль за надходженням грошових коштів від окремих операцій,
- центр чистого грошового потоку, який забезпечить контроль за величиною чистого грошового потоку.

В той же час на думку І. Бланка контролінг грошових потоків, являє собою контролюючу систему, яка забезпечує концентрацію контрольних дій на найбільш пріоритетних напрямках їх розвитку, своєчасне виявлення відхилень фактично досягнутих результатів їх формування від передбачених і прийняття оперативних управлінських рішень, що забезпечують їх нормалізацію. Основними функціями контролінгу грошових потоків ну

думку є:

- спостереження за ходом реалізації фінансових завдань по їх формуванню, встановлених системою планових фінансових показників і нормативів;

- вимірювання ступеня відхилення фактичних результатів розвитку грошових потоків від передбачених;

- діагностування по розмірам відхилень серйозних порушень в плановому розвитку грошових потоків підприємства і пов'язаного з цим зниження темпів його економічного розвитку;

- розробка оперативних управлінських рішень по нормалізації грошових потоків підприємства у відповідності з передбаченими цілями і показниками;

- коригування за необхідності окремих цілей і показників розвитку грошових потоків у зв'язку зі зміною зовнішнього економічного середовища, кон'юнктури фінансового і товарного ринків і внутрішніх умов здійснення господарської діяльності підприємства [6, с.179].

Як видно з цих функцій, контролінг грошових потоків не обмежується здійсненням лише внутрішнього контролю за ходом їх розвитку, він є ефективною координуючою системою, яка забезпечує взаємозв'язки між формуванням інформаційної бази, аналізом, плануванням і внутрішнім контролем на підприємстві [6,с.179].

Контролінг грошових потоків підприємства згідно запронованої організаційної моделі контролінгу грошових потоків підприємств здійснюється по наступним етапам рис.3.4.

1. Визначення суб'єкта контролінгу грошових потоків. Суб'єктом контролінгу грошових потоків підприємства є спеціально створена служба контролінгу до складу якої входять фінансові контролери, які безпосередньо організовують і забезпечують реалізацію контролінгу грошових потоків на підприємстві.

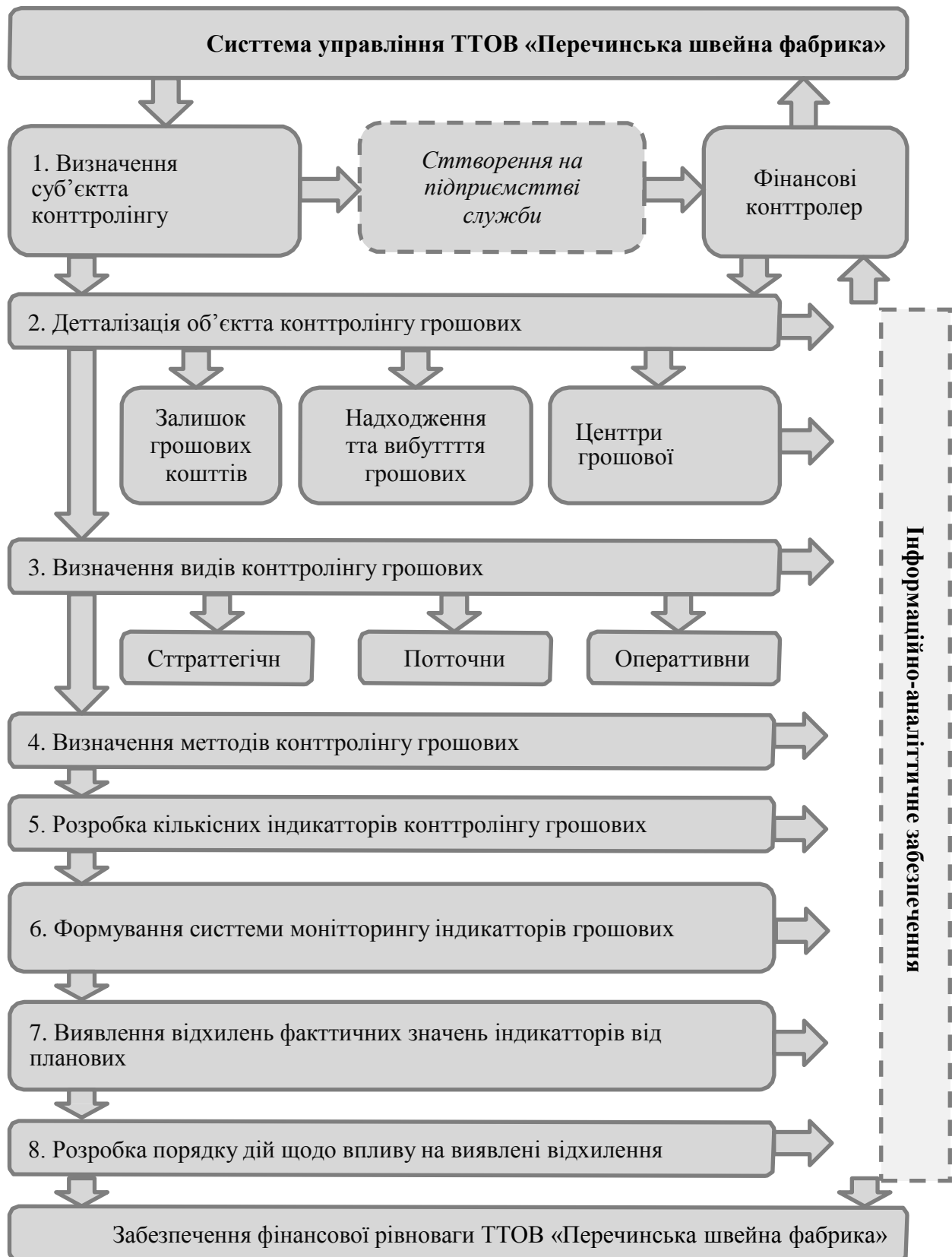

Рис.3.4. Організаційна модель контролінгу грошових потоків ТОВ «Перечинська швейна фабрика»

2. Визначення видів контролінгу грошових потоків. У відповідності

з концепцією побудови системи контролінгу він поділяється на наступні основні види: стратегічний контролінг, поточний контролінг, оперативний контролінг. Основною метою стратегічного фінансового контролінгу грошових потоків є максимізація обсягу чистого операційного грошового потоку у довгостроковому періоді, що забезпечить ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» стабільне внутрішнє джерело фінансування власного розвитку та створить передумови для досягнення його фінансової рівноваги і зростання вартості.

3. Визначення методів контролінгу грошових потоків. Для досягнення мети, цілей та завдань контролінгу грошових потоків необхідною є розробка практичного інструментарію, який дозволяє забезпечити ефективне планування, аналіз, облік, моніторинг і контроль грошових потоків підприємства та сформувати ефективне інформаційне забезпечення. З цією метою можуть використовуватись ті методи та інструменти, які дозволяють впливати на рух грошових коштів.

4. Розробка кількісних індикаторів контролінгу грошових потоків. При розробці кількісних індикаторів, на стратегічному рівні найважливішим має бути критерій створення вартості самим підприємством. В якості таких індикаторів в ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» можуть виступати вартісно-орієнтовані показники, які базуються на грошових потоках.

5. Формування системи моніторингу індикаторів грошових потоків. Система моніторингу складає основу контролінгу і є найбільш активною частиною його механізму. Визначення контрольних періодів по кожному виду контролінгу грошових потоків і кожній групі контрольованих показників в цілому. Конкретизація контрольного періоду по видам контролінгу і групам показників визначається «терміновістю реагування», яка необхідна для ефективного управління грошовими потоками саме в ТОВ «Перечинська Швейна фабрика». З урахуванням даного принципу виділяють: тижневий (декадний) контрольний звіт, місячний контрольний звіт, квартальний контрольний звіт.

6. Виявлення відхилень фактичних значень індикаторів від планових та нормативних. Встановлення розмірів відхилення фактичних результатів контрольованих показників від встановлених стандартів здійснюється як в абсолютних так і відносних показниках. Оскільки кожен показник міститься в контрольних звітах виконавців на даному етапі він агрегується в рамках підприємства в цілому. Виявлення основних причин відхилень фактичних результатів контрольованих показників від встановлених стандартів проводиться по підприємству в цілому і по окремим центрам відповідальності. В процесі здійснення аналізу в цілому по підприємству використовуються відповідні розділи контрольних звітів виконавців. Розроблена система моніторингу повинна коригуватися при зміні цілей контролінгу грошових потоків і системи показників поточних планів і бюджетів [6, с.183–186]

7. Розробка порядку дій щодо впливу на виявлені відхилення є завершальним етапом побудови контролінгу грошових потоків на підприємстві. Принципова система дій менеджерів підприємства в цьому випадку полягає в трьох алгоритмах:

- «нічого не робити». Ця форма реагування передбачається в тих випадках, коли розмір негативних відхилень значно нижче передбаченого «критичного» критерію.

- «ліквідувати відхилення». Така система дій передбачає процедуру пошуку і реалізації резервів для забезпечення виконання цільових, планових чи нормативних показників. При цьому резерви розглядаються в розрізі різних аспектів господарської діяльності і окремих фінансових операцій. В якості таких можливостей може бути розглянута доцільність запровадження посиленого режиму економії, використання системи фінансових резервів та ін.

- «змінити систему планових або нормативних показників». Така система дій застосовується в тих випадках, якщо можливості нормалізації окремих аспектів формування грошових потоків обмежені або взагалі

відсутні. В цьому випадку за результатами моніторингу грошових потоків вносяться пропозиції по коригуванню системи цільових параметрів їх розвитку, показників поточних фінансових планів або окремих бюджетів.

Отже запровадження системи контролінгу грошових потоків, дозволить суттєво підвищити ефективність всього процесу управління господарською діяльністю підприємства.

.

ВИСНОВКИ

На основі аналізу літературних джерел було розглянуто сутність та економічне значення грошових потоків підприємств.

Під грошовим потоком підприємства запропоновано вважати спрямований рух грошових коштів, який виражається в їх надходженні, розподілі та вибутті в процесі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, результатом якого є наявний залишок грошових коштів та їх еквівалентів, що виступає статичною детермінантою грошових потоків.

Під управлінням грошових потоків запропоновано розглядати як процес розробки планів руху грошових потоків за різними видами діяльності з використанням специфічних засобів та інструментів, що включають в себе формування системи планових фінансових показників, на основі яких складається рух грошових потоків, а також контролюються (оцінюються, виявляються і коригуються) відхилення від заданих параметрів.

Виділено три рівні у системі планування грошових потоків підприємств: стратегічне (довгострокове) планування; поточне (тактичне) планування; оперативне планування. Система стратегічного планування грошових потоків, призначена для вироблення та прогнозування найважливіших цільових параметрів розвитку грошових потоків. Тактичне планування грошових потоків повинне забезпечити збалансованість і синхронізацію негативних і позитивних грошових потоків протягом року.

Проведений аналіз загальної Характеристики підприємства, дозволив зробити висновок, що за аналізований період ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» розвивалося не динамічно. Так в зокрема, 2020 р. спостерігалось скорочення виручки від реалізації на 42%. А вже в 2021 р. видно зростання виручки на 17%.

Перевищення темпу зростання собівартості продажів над темпом зростання виручки від реалізації привело до скорочення прибутку від

реалізації в 2020 м. на 40 %. Даний факт є негативним моментом в діяльності організації. У надалі це скорочення прибутку від реалізації привело до скорочення чистої прибутку на 50%.

Скорочення прибутку організації привело до скорочення показників рентабельності організації, які за аналізований період мають негативну динаміку.

Так, рівень рентабельності продажів скоротився з 18,53% до 4,15%. Рентабельність продукції скоротилася з 22,75 до 4,33%.

Провівши аналіз руху грошових коштів, було визначено, що в результаті здійснення виробничо - комерційної діяльності організація знизила Об`єм грошової маси як у частині надходження грошових коштів, так і в частині їх відтоку.

Перевищення відтоку грошових коштів над їх припливом в 2021 році, яке привело до мінусового значенням чистого грошового потоку в розмірі 1076 тис. грн., що є негативним моментом в діяльності підприємства.

Враховуючи ефективність грошових потоків по видам діяльності слід відзначити, що найбільший Об`єм грошової маси представляє собою оборот від поточною діяльності ТОВ «Перечинська Швейна фабрика». Рівень грошового потоку від операційної діяльності в 2021 року склав 344 752 тис. грн., що 77558 тис. грн. менше, чим в минулому року. Частка даного показника в загальному обсязі грошових приток організації в 2020 року склав 75,68%, а у 2022 року 85,47%.

Порівняння руху грошових коштів по поточною діяльності можна, можливо відзначити перевищення приплив над відтоками ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» на 60836 тис. грн. Даний факт є позитивним моментом в діяльності організації, оскільки саме поточна діяльність організації повинна забезпечувати умови достатності засоби для проведення операцій по інвестиційної та фінансової діяльності,

У цілому було визначено, що грошові коштів організації використовуються неефективно .

За результатами проведеної роботи для ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» можна запропонувати наступні заходи підвищення ефективності управління грошовими засобами:

1) використання системи знижок дострокового внесення оплати за реалізовану продукцію ТОВ «Перечинська Швейна фабрика». Як показали розрахунки, використання системи знижок може дозволити підприємству збільшити коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості на 8 оборотів і скоротити період оборотності дебіторської заборгованості на 17 днів. Економія грошових коштів від прискорення оборотності дебіторської заборгованості складе 265 998 тис. грн.

Таким чином, система знижок сприяє захисту підприємства від інфляційних збитків.

2) застосування факторингу. Як показали розрахунки, реалізація даного заходу дозволить покращити розрахунково – платіжну дисципліну підприємства. Прибутковість реалізації зазначеного заходу складає 81,88 %.

3) при оновленні необоротних активів на підприємстві необхідно використовувати найбільш вигідні умови фінансування - лізинг. Якщо порівняти отримані результати можливо відзначити, що найменший грошовий потік при купівлі обладнання буде спостерігатися при лізингу: $444,89 < 631,3$. Отже придбання даного обладнання на умовах фінансового лізингу для ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» буде бути більш ефективним. Враховуючи той факт, що в даний час підприємство має певні фінансові труднощі і не має в своєму розпорядженні готівки, дана форма фінансування проекту буде найбільш ефективною.

4) Використовувати прогнозування потоків грошових коштів. За наведеними розрахунками, в гіршому випадку, компанія буде відчувати дефіцит коштів. Пропонується взяти кредит в АТ «ОТП БАНК», який пропонує найбільш вигідні умови кредитування підприємству протягом 1 року при 18% річних видається короткостроковий кредити.

5) Запропонований варіант короткострокового фінансування дозволяє здійснити підприємству поточну діяльність при витратах на виплату відсотків на суму від 41349 тис.грн. в залежності від варіанта подій.

Взагалом, можна зробити висновок, що з допомогою системи планування керівництво ТОВ «Перечинська Швейна фабрика» буде мати можливість встановити, в які потрібно знайти додаткові джерела фінансування, відсутність призведе до банкрутства.

А розглянута система контролінгу грошових потоків підприємства, дозволить суттєво підвищити ефективність всього процесу управління діяльністю підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аванесова Н. Фінанси підприємств: проблеми теорії та практики: монографія / Н. Аванесова, А. Волосов, А. Губарева та ін. – Харків: Лідер, 2016. – 152с.
2. Азаренкова Г. Фінансові потоки в системі економічних відносин: монографія / Г. Азаренкова. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2006.– 328 с.
3. Андрющенко І. Рух грошових коштів підприємства [Електронний ресурс] / І. Андрющенко, К. Левченко // Ефективна економіка. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5820>.
4. Базилінська О. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посіб. / О. Базилінська.–К.:Центр учбової літератури, 2009. – 328 с.
5. Бланк І. Управління грошовими потоками / І. Бланк. – Київ: Ніка–Центр, 2002. – 736 с.
6. Бланк І. Фінансовий менеджмент/ І. Бланк. – Київ: Ніка–Центр, 2004.– 656 с.
7. Бутинець Ф. Економічний аналіз : навч. посібн. / Ф. Бутинець. – Житомир : Рута, 2003. – 680 с.
8. Васильченко З. Теоретичні основи управління грошовими потоками банку / З. М. Васильченко, Д. Пірог // Вісник НБУ. – 2010. – № 1
9. Гайдаєнко О. Фінансове моделювання управління грошовими потоками на прикладі ПАТ «Одеський машинобудівний завод» / О. Гайдаєнко, В. Бондар.// Міжнародний збірник наукових праць «Облік, економіка, менеджмент: наукові нотатки». – 2017. – №2. – С. 167–174.
10. Головка Т. Підвищення результативності контролю планування грошових потоків на підприємствах торгівлі / Т. Головка. // Економіка і суспільство Мукачівський державний університет. – 2017. – №11. – С. 189–195.
11. Головка Т. Планування грошових потоків підприємства: нова парадигма / Т. Головка. // Вісник КНТЕУ. – 2017. – №4. – С. 104–113.
12. Дребіт Г. Використання фінансових коефіцієнтів для оцінки

грошових потоків підприємства // Економічний розвиток України: фінансові механізми та інструменти подолання дисбалансів, збірник тез наукових робіт учасників Міжнародної науково–практичної конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених, 14–15 жовтня 2016р. Аналітичний центр «Нова економіка». Київ, 2016. С. 83–87.

13. Дребіт Г. Побудова дієвої системи бюджетування грошових потоків на підприємстві. // I Міжнародна науково–практична конференція «Корпоративні фінанси: проблеми та перспективи інноваційного розвитку» 21 червня 2017р. ДВНЗ «Київський національний економічний університет» Київ, 2017. С. 129–132.

14. Дребіт Г. Структура грошових потоків від інвестиційної та фінансової діяльності компаній // Розвиток національної економіки України: нові реалії та можливості в умовах євроінтеграції. Матеріали доповідей Міжнародної науково–практичної конференції. 28 жовтня 2016р. – Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2016. – С. 131–135.

15. Єрмошкіна О. Управління фінансовими потоками промислових підприємств: теорія, практика, перспективи [монографія]. – Дніпропетровськ: НГУ. – 2009. – 478 с.

16. Завора Т. Теоретичні основи аналізу та оптимізації грошових потоків підприємства / Т. Завора, О. Берест. // Економіка і регіон ПолтНТУ. – 2014. – №4. – С. 74–79.

17. Іващенко А. Шляхи удосконалення системи управління грошовими потоками / А. Іващенко, І. Литвин. // Інвестиції: практика та досвід. – 2017. – №2. – С. 51–56.

18. Івченко Л. Сутність грошових потоків: підходи до визначення / Л. Івченко. // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – №10. – С. 798–803.

19. Каламбет С. Управління операційними грошовими потоками підприємства [монографія] / С. Каламбет, А. Якімова. – Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту ім.

В. Лазаряна. – Д. : Видавництво ДНУЗТ ім. В.Лазаряна, 2009. – 122 с.

20. Касьяненко Т. Корректировка финансовой отчетности предприятия в оценке бизнеса [монография] / Т. Г. Касьяненко. – М.: Проспект, 2015. – 159 с.

21. Кисельова О. Особливості розробки адаптивної стратегії управління фінансовими потоками підприємства / О. Кисельова. // Вісник Донбаської державної машинобудівної академії. – 2016. – №3. – С. 81–85.

22. Коваленко В. Фінансовий контролінг та специфіка його використання в управлінні грошовими потоками банків / В. Коваленко, О. Сергєєва. // Фінанси України. – 2015. – №9. – С. 96–109.

23. Коваленко Л. Фінансовий менеджмент: [навч. посіб.] / Л. Коваленко, Л. Ремньова. – [3-тє вид., випр. і доп.] – К.: Знання, 2008. – 483с.

24. Ковальчук Н. Управління рухом грошових коштів вітчизняних підприємств: окремі теоретичні та практичні аспекти / Н. Ковальчук, М. Сокач. // Молодий вчений. – 2016. – №12. – С. 786–791.

25. Кошельок Г. Основні фінансові фактори впливу на грошові потоки підприємства / Г. Кошельок. // Науковий вісник Херсонського національного університету: серія економічні науки. – 2016. – №19. – С. 48–51.

26. Крамаренко Г. Фінансовий менеджмент: [підруч.] / Г. Крамаренко, О. Чорна. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 520 с.

27. Краменко В. Управління ресурсами підприємства: навч. посібн. / В. Краменко, Б. Холод. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 288 с.

28. Крюкова І. Сучасні методичні підходи до оцінки грошових потоків підприємства / І. Крюкова, М. Свірідова. // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2016. – №21. – С. 144–148.

29. Крючко Л. Вдосконалення напрямками управління грошовими потоками підприємств / Л. Крючко. // Вісник Дніпропетровського державного аграрного університету. – 2013. – №2. – С. 198–200.

30. Лебедева А. Особливості аналізу руху грошових потоків підприємства / А. Лебедева. // Вісник ОНУ ім. Мечникова. – 2016. – С. 189–192.
31. Литвин І. Шляхи удосконалення системи управління грошовими потоками / І. Литвин, А. Іващенко // Інвестиції: практика та досвід. – №2. – С. 51–56.
32. Лігоненко Л. Управління грошовими потоками: навч. посібник / Л. Лігоненко, Г. Ситник. – К. : КНТЕУ 2005. – 255 с.
33. Лукасевич И. Финансовый менеджмент: учебник / И. Лукасевич. – Москва: ЭКСМО, 2010. – 768 с.
34. Магдич І. Методичні аспекти аналізу ефективності управління грошовими потоками в інвестиційній діяльності підприємства / І. Магдич. // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2015.– №5. – С. 60–64.
35. Майборода О. Напрями управління грошовими потоками підприємства/ О. Є. Майборода, О. В. Майборода, О. В. Реплюк. // Економіка і суспільство Мукачівського державного університету. – 2017. – №10. – С. 305–309.
36. Мних Є. Економічний аналіз діяльності підприємства : підручник / Є. Мних. – К. : Київ. нац. торг. ек. ун-т, 2008. – 514 с.
37. Момот Т. Вартісно-орієнтоване корпоративне управління: від теорії до практичного впровадження [монографія] / Т. Момот. – Харків: ХНАМГ, 2006. – 380 с.
38. Нагайчук В. Управління грошовими потоками підприємства / В. Нагайчук// Вісник соціально-економічних досліджень. – 2014. – Випуск 1(52). – С. 246–249.
39. Ніпіаліді О. Аналітичний інструментарій та методика управління грошовими потоками підприємства / О. Ніпіаліді. // Світ фінансів. – 2017. – №3.– С. 93–105.

40. Олійник О. Грошові потоки в аграрній сфері економіки: науково-організаційні основи формування і розвитку [монографія] / О.О. Олійник, Т.І Олійник. – К. : ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2011. – 226 с.

41. Петренко В. Теоретичні та методологічні аспекти грошових потоків на підприємстві / В. Петренко, Д. Кузнецова. // Молодий вчений. – 2016. – №5. – С. 123–126.

42. Піскунова Н. Пошук оптимальної моделі управління грошовими потоками [Електронний ресурс] / Н. Піскунова // Ефективна економіка. – 2017.–Режим доступу до ресурсу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5454>.

43. Поддєрьогін А. Ефективність управління грошовими потоками підприємства / А. Поддєрьогін, Я. Невмержицький // Фінанси України. – 2010. –№ 11. – С. 119–127.

44. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4. «Звіт про рух грошових коштів» затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

45. Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення бізнес-плану підприємств: наказ Міністерства економіки України від 06.09.2006 р. № 290 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: www.me.gov.ua

46. Рогов Г. К. Формування системи фінансових механізмів корпоративного сталого розвитку [монографія] / Г. Рогов. – Херсон: ФОП Грінь Д. С., 2017. – 424 с.

47. Рогов Г. К. Система фінансових механізмів корпоративного сталого розвитку: складові концепції. Г. Рогов. // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2018. – №3. – С. 222–229.

48. Свідєрська І. Планування грошових потоків від операційної діяльності енергопостачальних компаній України / І. Свідєрська, Г. Дребіт // Фінанси України.–2017.–№7.– С.56–75.

49. Селіверстова Л. Управління грошовими потоками підприємства /

Л. Селіверстова. // Економіка та держава. – 2015. – №9. – С. 20–22.

50. Семенова С. Управління грошовими потоками на підприємствах водного транспорту: обліково–аналітичний аспект [монографія] / С. Семенова, О. Шпирко. – Київ: Центр учбової літератури, 2015. – 252 с.

51. Сергєєва О. Сутність та основні аспекти управління грошовими потоками підприємств / О. Сергєєва. // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2017. – №12. – С. 107–110.

52. Стецько М.В., Терещенко О. О. Системи показників у концепції фінансового контролінгу у сфері бізнесу // Фінанси України. –2013. –№ 11. – С. 66–83.

53. [Стецько М. В. Прагматика теоретичних досліджень у сфері корпоративних фінансів // Світ фінансів. –2015. – № 3. – С. 130–143.](#)

54. Танклевська Н. Основи управління грошовими потоками підприємств / Н. Танклевська // Бізнес–інформ. – 2017. – №6. – С. 215–219.

55. Терещенко О. Фінансовий контролінг [Електронний ресурс] : навч. посіб. / О. О. Терещенко, Н. Бабяк. – К. : КНЕУ, 2013. – 407с.

56. Томчук В. Моделювання як інструмент контролю грошових потоків сільськогосподарських підприємств / В. Томчук. // Финансы, учет банки. – 2016. – №1. – С. 187–195.

57. Томчук О. Аналіз грошового потоку як інструмент оцінки кредитоспроможності підприємства / О. Томчук. // Інфраструктура ринку. – 2016. – №2. – С. 340–344.

58. Федішин М. Методичні аспекти аналізу грошових потоків для цілей планування / М. Федішин. // Економічний аналіз. – 2016. – С. 132–138.

59. Циган Р. Удосконалення класифікації грошових потоків з урахуванням сучасних умов господарювання / Р. Циган // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 4 (106). – С. 150– 155.

60. Чік М. Підходи до управління грошовими потоками та їх облікова інтерпретація / М. Чік. // Науковий вісник Ужгородського

університету. – 2015.– №1. – С. 134–139.

61. Щербань О. Фактори впливу на грошовий потік в сфері інвестиційної діяльності / О. Щербань // [Вісник економіки транспорту і промисловості](#). – 2015. – Вип. 52. – С. 157–162

62. Ясишена В. Систематизація основних елементів управління грошовими потоками підприємства / В. Ясишена, Л. Пославська. // Економічний простір. – 2016. – №106. – С. 241–254.

63. Hicks, B. 1981. The cash flow basis of accounting. In Hicks, B. & Hunt, P. (Eds.) Cash Flow Accounting. Ontario: The International Group for Cash Flow Accounting & Laurentian University, 26–39.

64. Investopedia [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.investopedia.com/terms/c/cashflow.asp>

65. Lee, L. 2012. Incentives to Inflate Reported Cash from Operations Using Classification and Timing. The Accounting Review 87(1), 1–33.

66. Merna T. Corporate risk management / T. Merna, F. Al-Thani. – Padstow, Cornwall, UK: John Wiley&sons, 2008. – 440 p.

67. Miller, M. & Modigliani, F. 1961. Dividend Policy, Growth, and the Valuation of Shares. Journal of Business 34, 411–433.

68. Negrea L., Matis D., Razvan V. Free Cash Flow as Part of Voluntary Reporting. Literature Review. Annals of Faculty of Economics, 2011, vol. 1. – P. 591–596.

69. Orpurt, S. & Zang, Y. 2009. Do Direct Cash Flow Disclosures Help Predict Future Operating Cash Flows and Earnings? The Accounting Review 84(3), 293– 935.

70. Pinto, Jerald E., Elaine Henry, Thomas R. Robinson, John D. Stowe. 2010. Equity Asset Valuation. 2 ed. Wiley&Sons, Inc. Hoboken, New Jersey. 445 p.

71. Wilson, G. 1986. The Relative Information Content of Accruals and Cash Flows: Combined Evidence at the Earnings Announcement and Annual Report Release Date. Journal of Accounting Research 24, 196–200.

